

2010 spalio 14

Nr. 19 / 355

Lietuvos
Katalikų Bažnyčios
informacijos centro
leidinys

ISSN 1392-6098

Bažnyčios žinios

Popiežius

Benediktas XVI SUSITIKIMAS SU DIDŽIOSIOS BRITANIJOS VISUOMENĖS ATSTOVAIS, ĮSKAITANT DIPLOMATINĮ KORPUSĄ, POLITIKUS, AKADEMIKUS IR VERSLO VADOVUS	2
KALBA PER SUSITIKIMĄ SU KITŲ RELIGIJŲ DVASININKAIS IR PASAULIEČIŲ ATSTOVAIS	4
KREIPIMASIS PER MALDOS VIGILIJĄ KARDINOLO JOHNO HENRY'IO NEWMANO SKELBIMO PALAIMINTUOJU IŠVAKARĖSE PAMOKSLAS PER ŠV. MIŠIAS, KURIŲ METU KARDINOLAS	5
JOHNAS HENRY'IS NEWMANAS BUVO PASKELBTAS PALAIMINTUOJU	6

Popiežiaus katechezės

Benediktas XVI APIE KLARĄ ASYŽIETĘ	7
APIE ŠV. MATILDĄ HAKEBORNIETĘ	9
APIE ŠV. GERTRŪDĄ DIDŽIAJĄ	11

Bažnyčia Lietuvoje

<i>Iustitia et Pax</i> generalinė asamblėja	13
Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos gyvenimo apžvalga	15
Ateitininkų susitikimas Šiaulių universitete	16
Ateitininkų medikų korporacijos „Gaja“ metinė šventė	17
Paskaita apie Dievo Motinos atvaizdus	18

Homilijos

NUOLANKI MALDA 30 eilinis sekmadienis (C)	20
ZACHIEJAUS PAMOKOS 31 eilinis sekmadienis (C)	21
LAIMINGI ŠVENTIEJI Visi Šventieji	22
GYVŲJŲ DIEVAS 32 eilinis sekmadienis (C)	23

Bažnyčia pasaulyje

Popiežius kviečia į pasaulinį šeimų susitikimą	24
--	----

Benediktas XVI

Susitikimas su Didžiosios Britanijos visuomenės atstovais, įskaitant diplomatinį korpusą, politikus, akademikus ir verslo vadovus

2010 m. rugsėjo 17 d.

Pone Parlamento Pirmininke,

Dėkoju už sveikinimo žodžius šio garbingo sambūrio vardu. Kreipdamasis į jus, suvokiu man suteiktą privilegiją kreiptis į britų tautą ir jos atstovus Vestminsterio salėje, šių salų tautos pilietinėje ir politinėje istorijoje nepakartojamai reikšmingame pastate. Tad leiskite išreikšti savo pagarbą Parlamentui, jau šimtmečius egzistuojančiam šioje vietoje ir turėjusiam tokią didžiulę įtaką visus įtraukiančio valdymo plėtrai tarp tautų, pirmiausia Britanijos tautų sandraugoje ir visame angliakalbiam pasaulyje. Jūsų bendra teisės tradicija remiasi teisinės sistemos daugelyje pasaulio dalių, o jūsų ypatingas požiūris į atitinkamas valstybės ir individo teises ir pareigas bei į galių atskyrimą daug kam pasaulyje tebelieka įkvėpimo šaltinis.

Kreipdamasis į jus šioje istorinėje aplinkoje, mintyse turiu daugybę vyrų ir moterų, kurie šimtmečių tėkmėje prisidėjo prie lemtingų įvykių, vykusių tarp šių sienų ir formavusių daugelio britų kartų ir kitų žmonių gyvenimą. Pirmiausia atmintyje iškyla šventasis Tomas Moras, didis anglų mokslininkas ir valstybės vyras, tikinčiųjų ir netikinčiųjų labai gerbiamas už nuoseklų savo sąžinės laikymąsi net rizikuojant nepatikti suverenui, kurio „gerasis tarnas“ jis buvo, už tai, kad pasirinko tarnauti pirmiausia Dievui. Dilema, iškilusi Morui anais sunkiais laikais, amžinasis klausimas dėl santykio tarp to, kas priklauso Cezariui ir kas Dievui, teikia man galimybę glaustai pamąstyti su jumis apie deramą religinio tikėjimo vietą politiniame procese.

Šios šalies parlamentinę tradiciją nulėmė ir nacionalinis instinktyvus polinkis į santūrumą, troškimas siekti autentiškos pusiausvyros tarp teisėtų vyriausybės pretenzijų ir jos valdinių teisių. Nors keliais jūsų istorijos momentais buvo imtasi ryžtingų priemonių apriboti valdžią, tautos politinės institucijos gebėjo plėtotis stebėtinai stabiliai. Taip Britanija išsirutuliojo į pliuralistinę demokratiją, itin vertinančią žodžio laisvę, politinę laisvę bei pagarbą įstatymui ir išsiskiriančią stipria individo teisių ir pareigų bei visų piliečių lygybės įstatymo atžvilgiu pajauta. Katalikų socialinį mokymą, nors ir įvilkta į skirtingą kalbą, su

tokiu požiūriu vienija pagrindinis rūpestis sergėti nepakartojamą kiekvieno žmogaus, sukurto pagal Dievo paveikslą ir panašumą, kilnumą ir pilietinės valdžios pareigos skatinti bendrąjį gėrį akcentavimas.

Ir vis dėlto pamatiniai klausimai, iškilę Tomo Moro teisme, ir toliau savaimė siūlosi vis kitokiomis sąvokomis, nulemtomis naujų socialinių sąlygų. Kiekviena karta, siekdama bendrojo gėrio, turi iš naujo klausti: kokius reikalavimus vyriausybės gali pagrįstai primesti savo piliečiams ir kokia jų apimtis? Į kokią valdžią apeliuojant galima spręsti moralines dilemas? Šie klausimai atveda mus tiesiai prie etinių pilietinio diskurso pamatų. Jei moraliniai principai, grindžiantys demokratijos procesą, yra nulemti vien socialinio susitarimo, tada akivaizdžiai išryškėja to proceso trapumas – tai ir yra tikrasis iššūkis demokratijai.

Pragmatinių, trumpalaikių sprendimų netinkamumą sudėtingoms socialinėms ir etinėms problemoms perdėm aiškiai parodė nesena pasaulinė finansų krizė. Daugelis sutinka, jog ekonominė veikla, stokojanti tvirtu moralinio pagrindo, prisidėjo prie didelių sunkumų, šiandien kamuojančių milijonus žmonių visame pasaulyje. Kaip „kiekvienas ekonominis sprendimas turi moralinių padarinių“ (*Caritas in veritate*, 37), lygiai taip ir politinėje srityje etinis politikos matmuo turi reikšmingų padarinių, kurių nevalia ignoruoti nė vienai vyriausybei. Pozityvus pavyzdys yra vienas iš Britanijos parlamento ypač žymių pasiekimų – vergų prekybos panaikinimas. Kampanija, atvedusi prie tokio reikšmingo įstatymo, rėmėsi tvirtais etiniais principais, besišaknijančiais prigimtiniam įstatyme, ir prisidėjo prie civilizacijos, kuria ši tauta gali didžiuotis, statydinimo.

Tad pagrindinis klausimas yra toks: kas yra politinių pasirinkimų etinis pagrindas? Katalikų tradicija laikosi nuomonės, jog objektyvios normos, lemiančios teisingą veiklą, prieinamos protui, nepriklausomai nuo Apreiškimo turinio. Remiantis tokiu supratimu, religijos vaidmuo politiniuose debatuose yra ne tiek pateikti tas normas, tarsi jų neįstengtų išvelgti tikintieji, – ir juolab nesiūlyti konkrečių politinių sprendimų, visiškai esančių už religijos kompetencijos ribų, – bet veikiau padėti išgryninti ir parodyti tai, kaip protas taikytinas objektyviems moralės principams atrasti. Religijos „pataisomasis“ vaidmuo proto atžvilgiu ne visados sutinkamas svingingai, iš dalies todėl, kad iškreiptos religijos formos, kaip antai sektantizmas ir fundamentalizmas, pačios kelia rimtų socialinių problemų. O tie iškraipymai savo ruožtu kyla iš nepakankamo dėmesio proto apvalomajam ir struktūruojančiam vaidmeniui pačioje religijoje. Tai

dvipusio judėjimo kelias. Be religijos teikiamos patisos protas gali tapti iškraipymų auka, pavyzdžiui, manipuliuojamas ideologijos arba taikomas iš dalies, iki galo neatsižvelgiant į žmogaus kilnumą. Toks piktnaudžiavimas protu kaip tik pirmiausia ir davė pradžia vergų prekybai bei daugeliui kitų socialinių blogybių, įskaitant XX a. totalitaristines ideologijas. Štai kodėl peršu mintį, kad proto pasauliui ir tikėjimo pasauliui – sekuliaraus racionalumo pasauliui ir religinio įsitikinimo pasauliui – vienam kito reikia ir kad jie civilizacijos gerovės labui neturėtų bijoti užmegzti išsamaus dialogo.

Religija, kitaip tariant, nėra įstatymų leidėjų spęsti-na problema, bet gyvybiškai svarbus veiksnys, prisidedantis prie nacionalinio pokalbio. Šioje perspektyvoje negaliu nepareikšti susirūpinimo, kad religija, pirmiausia krikščionybė, kai kur, net ir pakantą labai pabrėžiančiose tautose, vis labiau stumiama į pakraštį. Vieni reikalauja nutildyti religijos balsą ar bent išstumti ją į grynai privačią sritį. Kiti, laikydamiesi abejotino įsitikinimo, kad tai gali kaip nors įžeisti kitų religijų sekėjus ar netikinčiuosius, tikina, neva reikėtų riboti tokių švenčių kaip Kalėdos viešąjį šventimą. Treti, paradoksaliai siekdami pašalinti diskriminaciją, aiškina, jog krikščionys, einantys viešąsias pareigas, kartais privalėtų elgtis prieš savo sąžinę. Esama nerimastingų ženklų, rodančių nenorą teigiamai vertinti ne tik tikinčiųjų teisę į sąžinės ir religijos laisvę, bet ir teisėtą religijos vaidmenį viešuomenėje. Todėl visus kviečiu atitinkamose savo įtakos sferose ieškoti būdų, kaip skatinti ir drąsinti tikėjimo ir proto dialogą visais nacionalinio gyvenimo lygmenimis.

Jūsų pasirengimas tai daryti jau glūdi precedento neturinčiame mano pakvietime šiandien. Jis taip pat reiškiasi srityse, kuriose jūsų vyriausybė bendradarbiauja su Šventuoju Sostu. Taikos srityje pasikeista nuomonėmis dėl tarptautinės prekybos ginklais sutarties parengimo; žmogaus teisių atžvilgiu Šventasis Sostas ir Jungtinė Karalystė pasidžiaugė demokratijos paplitimu, pirmiausia per pastaruosius šešiasdešimt penkerius metus; plėtros srityje bendradarbiauta dėl atleidimo nuo skolų, dėl teisingos prekybos ir plėtros finansavimo, pirmiausia per *International Finance Facility*, *International Immunization Bond* ir *Advanced Market Commitment*. Šventasis Sostas taip pat tikisi kartu su Jungtine Karalyste ištyrinėti naujus būdus ekologiškai atsakomybei visų labai skatinti.

Noriu taip pat pabrėžti, kad ši vyriausybė įpareigojo Jungtinę Karalystę nuo 2013 metų 0,7 proc. nacionalinių pajamų skirti vystymosi pagalbai. Pastaruoju laiku būta pabrėžiančių teigiamų pasaulinio solida-

rumo su vargšais ženklų. Tačiau norint tą solidarumą paversti veiksminga veikla, būtinas šviežias mąstymas, galintis pagerinti gyvenimo sąlygas daugelyje gyvenimo sričių, kaip antai maisto produktų gamyba, švarus vanduo, naujos darbo vietos, švietimas, parama šeimoms, pirmiausia migrantų, ir bazinė sveikatos apsauga. Turint prieš akis žmonių gyvybes, laikas visada spaudžia: tačiau pasaulis savo akimis išvydo milžiniškus išteklius, kuriuos vyriausybės gali sutelkti gelbėti finansinėms institucijoms, kurios laikomos „per didelėmis, kad būtų galima leisti joms žlugti“. Pasaulio tautų visapusiškas žmogiškasis vystymas tikrai ne mažiau svarbus: šis reikalas vertas pasaulio dėmesio, t. y. tikrai „per didelis, kad jam būtų galima leisti žlugti“.

Ši neseno Jungtinės Karalystės ir Šventojo Sosto bendradarbiavimo apžvalga gerai parodo, kokia didelė pažanga skleidžiant pasaulyje pagrindines mus vienijančias vertybes pasiekta nuo tada, kai buvo užmegzti dvipusiai diplomatiniai santykiai. Puoselėju viltį ir meldžiu, kad šie santykiai ir toliau duotų vaisių bei juos atspindėtų vis didesnis dialogo tarp proto pasaulio ir tikėjimo pasaulio ir jų abipusės pagarbos visais visuomenės lygmenimis poreikio pripažinimas. Esu įsitikinęs, kad ir šioje šalyje yra daug sričių, kur Bažnyčia ir viešojo valdžia gali dirbti ranka rankon piliečių gerovės labui, pagal šio Parlamento istorinę praktiką šaukdamosi Dvasios vadovavimo tiems, kurie stengiasi pagerinti visos žmonijos gyvenimo sąlygas. Kad toks bendradarbiavimas būtų galimas, religinės institucijos – įskaitant susijusias su Katalikų Bažnyčia – turi būti laisvos veikti pagal savo principus ir savitus įsitikinimus, grįstus tikėjimu ir oficialiu Bažnyčios mokymu. Tada tokios pamatinės teisės kaip religijos, sąžinės ir susirinkimų laisvė bus garantuotos. Angelai, žvelgiantys žemyn į mus nuo šios senos salės nuostabių lubų, primena seną tradiciją, iš kurios išsirutuliojo britų parlamentinė demokratija. Jie primena mums, kad Dievas nuolatos mus stebi trokšdamas vesti ir sergėti. Ir jie mus kviečia pripažinti gyvybiškai svarbų indėlį, kuriuo religinis tikėjimas prisidėjo ir tebeprisideda prie tautos gyvenimo.

Pone Parlamento Pirmininke, dar kartą dėkoju už galimybę trumpai kreiptis į šią garbingą audienciją. Leiskite man patikinti jus ir lordą Pirmininką, jog linkiu jums visa ko geriausia ir meldžiuosi už jus ir šio seno Parlamento abiejų rūmų vaisingą darbą. Dėkoju ir teilaimina jus visus Dievas!

Kalba per susitikimą su kitų religijų dvasininkais ir pasauliečių atstovais

2010 m. rugsėjo 17 d.

Garbingieji svečiai, brangūs bičiuliai!

Labai džiaugiuosi galimybe susitikti su jumis, Didžiosios Britanijos įvairių religinių bendruomenių atstovais. Sveikinu ir dalyvaujančius dvasinius tarnautojus, ir tuos, kurie darbuojasi politikoje, versle ir pramonėje. Dėkoju dr. Azzamui ir vyriausiajam rabinui lordui Sackui už sveikinimus, pareikštus jūsų vardu. Sveikindamas jus, taip pat norėčiau žydu bendruomenei Britanijoje ir visame pasaulyje palinkėti džiugaus ir švento Jom Kipur šventimo.

Norėčiau pradėti pareikšdamas, jog Katalikų Bažnyčia vertina svarbų jūsų kaip dvasinių vyrų bei moterų liudijimą laikais, kai religiniai įsitikinimai ne visada suprantami ar vertinami. Įsipareigojusių pasauliečių buvimas įvairiose socialinio ir ekonominio gyvenimo srityse iškalbingai rodo, kad mūsų gyvenimo dvasinis matmuo neatsiejamas nuo mūsų kaip žmonių tapatybės, kad žmogus, kitaip tariant, gyvas ne vien duona (plg. *1st 8, 3*). Kaip skirtingų religinių tradicijų sekėjai, išvien besidarbuojantys visos bendruomenės labui, ši mūsų bendradarbiavimo „išvien“ matmenį, kuris papildė mūsų nenutrūkstamo dialogo „akis į akį“ aspektą, laikome labai svarbiu.

Dvasiniu lygmeniu visi skirtingais būdais esame asmeniškai leidęsi į kelionę, atsakančią į svarbiausią iš visų klausimą – į klausimą dėl žmogaus egzistencijos galutinės prasmės. Šventybės paieška – tai paieška dalyko, vienintelio nuramdančio žmogaus širdies troškimus. Penktajame amžiuje šventasis Augustinas tą paiešką nusakė tokiais žodžiais: „Viešpatie, tu sukūrei mus sau, ir mūsų širdys nenurims, kol neras atilsio tavyje“ (*Confessiones*, I knyga, 1). Leisdami į tą nuotykią, vis geriau suvokiame, kad iniciatyvą rodome ne mes, bet Viešpats: ne tiek mes jo ieškome, kiek, priešingai, mūsų ieško jis, tą jo ilgėjimąsi pats giliai įdėjęs į mūsų širdis.

Jūsų buvimas ir liudijimas pasaulyje rodo tos dvasinės paieškos, į kurią esame leidęsi, pamatinę svarbą žmogaus gyvenimui. Savose kompetencijos srityse humanitariniai mokslai ir gamtamokslis neįkainojamai padeda mums suprasti mūsų egzistencijos aspektus, giliau suvokti, kaip veikia fizinė visata, kurią tada galima palenkti tam, kad ji tarnautų didesnei žmonių giminės gerovei. Tačiau šios disciplinos neatsako ir negali atsakyti į pamatinį klausimą, nes apima visiškai kitokį lygmenį.

Jos negali nuramdyti žmogaus širdies troškimų, negali iki galo paaiškinti mūsų kilmės ir paskirties, kodėl ir vardan ko egzistuojame, nei išsamiai atsakyti į klausimą: „Kodėl veikia yra kažkas, o ne niekas?“

Šventybės paieška nenuvertina kitų žmogiškojo tyrinėjimo sričių. Priešingai, ji įkelia jas į kontekstą, padidinantį jų kaip atsakingų kūrinių valdymo būdų svarbą. Biblijoje rašoma, jog, sukūręs pasaulį, Dievas palaimino pirmuosius tėvus, tardamas: „Būkite vaisingi ir dauginkitės, pripildykite žemę ir valdykite ją!“ (*Pr 1, 28*). Jis patikėjo mums užduotį tirti ir aukštesniam gėriui tarnauti priversti gamtos paslaptis. Kas tas aukštesnysis gėris? Krikščioniškasis tikėjimas juo laiko meilę Dievui ir meilę artimui. Tad mes visa širdimi ir kupini entuziazmo įsitraukiame į pasaulį, tačiau niekada neišleidžiame iš akių tarnavimo tam aukštesniajam gėriui, kad, savanau-diškai išnaudodami kūrinių, nesugriautume jos grožio.

Šia prasme autentiškas religinis tikėjimas akina peržengti dabartinio naudingumo ribas ir rodo į transcendentiją. Jis primena mums moralinio atsivertimo, pareigos taikiai sugyventi su artimu, vientiso gyvenimo svarbos galimybę ir būtinybę. Teisingai suprantamas, jis apšviečia, išskaistina mūsų širdis ir įkvepia kilniems ir dosniems veiksams visos žmonių giminės gerovės labui. Jis skatina mus praktikuoti dorybes ir gręžtis į kitą su meile, su didžiausia pagarba skirtingoms negu mūsų religinėms tradicijoms.

Nuo Vatikano II Susirinkimo Katalikų Bažnyčia ypač pabrėžė dialogo ir bendradarbiavimo su kitų religijų sekėjais svarbą. Idant tai duotų vaisių, visiems dialogo partneriams ir kitų religijų sekėjams būtina paisyti abipusiškumo principo. Pirmiausia galvoje turiu situacijas kai kuriose pasaulio dalyse, kur religijų bendradarbiavimui ir dialogui reikia abipusės pagarbos, laisvės praktikuoti savo religiją ir viešai garbinti Dievą, laisvės vadovautis sąžine neužsitraukiant atstūmimo ar persekiojimo, net atsivertus iš vienos religijos į kitą. Vos tokia pagarba ir toks atvirumas atsiras, skirtingas religijas išpažįstantys žmonės veiksmingai darbuosis išvien taikos ir tarpusavio supratimo labui, taip įtikinamai liudydami pasauliui.

Toks dialogas turi vykti įvairiais lygmenimis ir neturėtų apsiriboti formaliomis diskusijomis. Gyvenimo dialogas tiesiog reiškia gyventi vienam šalia kito ir mokytis vienam iš kito taip, kad augtų tarpusavio pažinimas ir pagarba. Veiklos dialogas suburia mus konkrečioms bendradarbiavimo formoms, kai savo religines išvalgas taikome visapusiškam žmogaus vystymuisi skatinti, pastangoms siekti taikos, teisingumo ir atsakingo kūrinių valdymo. Toks dialogas galėtų apimti ir bendrus

svarstymus, kaip ginti žmogaus gyvybę kiekvienoje jos stadijoje ir kaip laiduoti, kad individų ir bendruomenių religinis matmuo nebūtų išstumtas iš viešojo gyvenimo. Oficialių pokalbių lygmeniu būtina ne tik keistis teologinėmis išvalgomis, bet ir dalytis dvasiniais turtais, kalbėtis remiantis sava maldos ir kontempliacijos patirtimi, reikšti vienas kitam džiaugsmą dėl susitikimo su dieviškąja meile. Šiame kontekste su pasitenkinimu norėčiau atkreipti dėmesį į daugybę šioje šalyje kilusių teigiamų iniciatyvų skatinti tokį dialogą įvairiais lygmenimis. Anglijos ir Velso katalikų vyskupai savo nesename dokumente „Sutikti Dievą drauge ir ateivijoje“ pabrėžė, jog pastangos tiesti draugystės ranką kitų religijų sekėjams tampa įprastine vietinės Bažnyčios misijos dalimi (228), būdingu religinio kraštovaizdžio šioje šalyje bruožu.

Brangūs bičiuliai, baigdamas savo pastabas, norėčiau patikinti jus, kad Katalikų Bažnyčia žengia suartėjimo ir dialogo keliu, nuoširdžiai gerbdama jus ir jūsų įsitikinimus. Britanijos ir viso pasaulio katalikai ir toliau stengsis megzti su kitomis religijomis draugystės saitus, gydyti praeities žaizdas ir skatinti pasitikėjimą tarp individų ir bendruomenių. Leiskite man dar kartą padėkoti, kad mane svetingai sutikote ir suteikėte šią progą padrašinti jus dialogui su jūsų broliais ir seserimis krikščionimis. Visiems jums meldžiu gausios Dievo palaimos! Labai dėkoju.

Kreipimasis per maldos vigiliją kardinolo Johno Henry'io Newmano skelbimo palaimintuoju išvakarėse

2010 m. rugsėjo 18 d.

Ištrauka

<...> Norėčiau pradėti primindamas, kad Newmanas, anot jo paties, visą savo gyvenimo kryptį kildino iš jaunystėje išgyvento galingo atsivertimo potyrio. Tai buvo tiesioginis Dievo žodžio tiesos, Bažnyčioje perteikiamo krikščioniškojo apreiškimo objektyvios tikrovės patyrimas. Ši religinė ir kartu intelektualinė patirtis lėmė, kad jis pajuto pašaukimą tarnauti Evangelijai, autoritetingo mokymo šaltinį išvelgė Dievo Bažnyčioje ir uoliai stengėsi atnaujinti bažnytinį gyvenimą laikantis apaštališkosios tradicijos. Gyvenimo pabaigoje Newmanas savo gyvenimo darbą apibūdino kaip kovą su didėjančia tendencija laikyti religiją grynai privačiu ir subjektyviu dalyku, asmeninės nuomonės klausimu. Štai ko pirmiausia galime išmokti iš jo gyvenimo: mūsų dienomis, kai intelektualinis ir moralinis reliatyvizmas grasina pakirsti pačius mūsų

visuomenės pamatus, Newmanas primena, jog mes, kaip vyrai ir moterys, sukurti pagal Dievo paveikslą ir panašumą, esame sukurti pažinti tiesą, atrasti toje tiesoje savo galutinę laisvę ir mūsų giliausių žmogiškųjų lūkesčių išsipildymą. Vienu žodžiu, esame skirti pažinti Kristų, kuris pats yra „kelias, tiesa ir gyvenimas“ (Jn 14, 6).

Newmano gyvenimas mus taip pat moko, jog aistra tiesai, intelektualinis sąžiningumas ir autentiškas atsivertimas daug reikalauja. Tiesos, kuri išlaisvina, nevalia pasilaukyti sau; ją būtina liudyti, ji prašosi būti išgirsta, o jos įtikinamumo galia galiausiai kyla ne iš jos pačios ir ne iš žmogaus iškalbos ar argumentų, į kuriuos ji įvelkama. Netoli nuo čia, Taiberne, daug mūsų brolių ir seserų mirė dėl tikėjimo. Jų ištikimybės ligi galo liudijimas buvo dar galingesnis negu įkvėpti žodžiai, kuriuos daugelis iš jų ištare prieš iškeliaudami pas Viešpatį. Mūsų laikais už ištikimybę Evangelijai nebekariama, nebevalkiojama arkliais ir nebeketvirčiuojama, bet dažnai iškart atstumama, pajuokiamama ar pasityčiojama. Tačiau Bažnyčia negali atsakyti užduoties skelbti Kristų ir jo Evangeliją kaip išganingąją tiesą, mūsų individų, galutinės laimės šaltinį ir teisingos bei humaniškos visuomenės pagrindą.

Galiosiai Newmanas moko mus, jog priėmus Kristaus tiesą ir gyvenimu įsipareigojus jam nebegali būti perskyros tarp to, ką tikime, ir to, kaip gyvename. Kiekviena mintimi, kiekvienu žodžiu ir veiksniu turime prisidėti prie didesnės Dievo garbės ir jo Karalystės plitimo. Newmanas tai suprato ir buvo didelis krikščionių pasauliečių pranašiškos tarnybos gynėjas. Jis aiškiai matė, jog mes tiesą priimame ne tiek grynai intelektualiniu aktu, bet tam tikra dvasine dinamika, prasisverbiančia iki mūsų esybės šerdies. Tiesa perteikiama ne tik oficialiu mokymu, kad ir koks svarbus jis būtų, bet ir vientiso, ištikimo ir švento gyvenimo liudijimu; tie, kurie gyvena tiesoje ir tiesa, instinktyviai atpažįsta, kas klaidinga, taigi kartu priešiška grožiui bei gerumui, lydintiems tiesos spindesį, *veritatis splendor*.

Šio vakaro pirmasis skaitinys yra nuostabi malda, kurioje šventasis Paulius prašo leisti „pažinti Kristaus meilę, kuri pranoksta bet koki žinojimą“ (Ef 3, 14–21). Apaštalas meldžia, kad Kristus per tikėjimą gyventų mūsų širdyse (plg. Ef 3, 17) ir kad mes „galėtume suvokti kartu su visais šventaisiais“, koks yra tos meilės „plotis ir aukštis, ir gylis“. Per tikėjimą Dievo žodį išvystame kaip žibintą savo kojoms ir šviesą savo takui (plg. Ps 119, 105). Newmanas, kaip ir daugybė šventųjų iki jo krikščioniškosios mokinystės kelyje, mokė, jog tikėjimo „maloni šviesa“ leidžia suvokti tiesą apie save, savo kaip Dievo vaikų kilnumą ir iškilų dalią, laukiančią mūsų danguje. Leisdami tikėjimo šviesai šviesti savo širdyse ir toje šviesoje kasdien vienydamiesi su

Viešpačiu malda ir dalyvavimu gyvybę teikiančiuose Bažnyčios sakramentuose, patys tampame šviesa aplinkiniams, vykdomė „pranašišką tarnybą“, dažnai nė nežinodami patraukiame žmones arčiau Viešpaties ir jo tiesos. Be maldos gyvenimo, be vidinio keitimosi per sakramentų malonę, negalime, Newmano žodžiais, „spinduliuoti Kristumi“, tada tik tampame dar vienais „skambančiais cimbalais“ (1 Kor 13, 1) pasaulyje, kuris yra kupinas didėjančio triukšmo ir sumaišties, kupinas klaidingų takų, vedančių tik širdgėlos ir iliuzijų link.

Vienoje iš labiausiai pamėgtų kardinolo meditacijų yra žodžiai: „Dievas sukūrė mane, kad jam atlikčiau tam tikrą apibrėžtą tarnystę. Jis patikėjo man tam tikrą darbą, kurio nepatikėjo niekam kitam“ (Meditacijos apie krikščionių mokymą). Čia atsiskleidžia puikus Newmano realizmas, taškas, kuriame neišvengiamai susikerta tikėjimas ir gyvenimas. Tikėjimas turi duoti vaisių perkeičiant mūsų pasaulį tikinčiųjų gyvenime ir veikloje veikiančios Šventosios Dvasios galia. Nė vienas, kuris šiandien į pasaulį žvelgia realistiškai, negali manyti, jog krikščionys gali leisti sau kaip įprasta užsiimti savo reikalais, nepastebėdami visuomenę apėmusios gilios tikėjimo krizės ar tiesiog tikėdami, jog krikščioniškųjų amžių perduotas vertybių paveldas ir toliau įkvėps bei formuos mūsų visuomenės ateitį. Žinome, kad krizių ir pervartų laikais Dievas pažadindavo didžiųjų šventųjų ir pranašų Bažnyčios krikščioniškosios visuomenės gyvenimui atnaujinti; pasitikime jo apvaizda ir meldžiame tolesnio vadovavimo. Tačiau kiekvienas iš mūsų pagal savo gyvenimo būvį yra pašauktas prisidėti prie Dievo karalystės plitimo, žemiškąjį gyvenimą persmelkdamas Evangelijos vertybėmis. Kiekvienas iš mūsų turi misiją, kiekvienas iš mūsų pašauktas keisti pasaulį, dėti pastangas dėl gyvybės kultūros, dėl gyvenimo, paženklinto meilės ir pagarbos kiekvieno asmens kilnumui. Kaip Viešpats sako ką tik girdėtame Evangelijos skaitinyje, tešviečia mūsų šviesa žmonių akivaizdoje, kad jie matytų mūsų gerus darbus ir šlovintų mūsų Tėvą danguje (plg. Mt 5, 16). <...>

Pamokslas per šv. Mišias, kurių metu kardinolas Johnas Henry'is Newmanas buvo paskelbtas palaimintuoju

2010 m. rugsėjo 19 d.

Sutrupintas

<...> Kardinolo Newmano šūkis *Cor ad cor loquitur*, arba „Širdis kalba širdžiai“, leidžia mums žvilgtelti į

jo krikščioniškojo gyvenimo supratimą: krikščioniškąjį gyvenimą jis laikė pašaukimu šventėti, pašaukimu, kuris išgyvenamas kaip gilus žmogaus širdies troškimas susivienyti su Dievo širdimi. Jis primena mums, kad ištikimybė maldai pamažu mus perkeičia darydama panašius į Dievą. Viename iš savo puikių pamokslų jis rašė: „Įprotis melstis, kreipimosi į Dievą ir neregimąjį pasaulį bet kuriuo metų laiku, bet kurioje vietoje, bet kuria proga praktika – malda, sakyčiau, turi tai, ką galima pavadinti savaiminiu sielos sudvasinimo ir pakėlimo poveikiu. Žmogus tada nebėra toks, koks buvo prieš tai; pamažu <...> jis igeria naują idėjų rinkinį ir persiima naujais principais“ (*Parochial and Plain Sermons*, iv, 230–231). Šios dienos Evangelija mums sako, kad nė vienas negali tarnauti dviem šeimininkams (plg. Lk 16, 13), o palaimintojo Johno Henry'io mokymas apie maldą paaiškina, kaip ištikimas krikščionis galutinai priimamas į tarnybą vieno tikrojo Šeimininko, galinčio reikalauti besąlygiško atsidavimo (plg. Mt 23, 10). Newmanas padeda mums suprasti, ką tai reiškia mūsų kasdieniam gyvenimui: jis mums sako, kad mūsų dieviškasis Šeimininkas kiekvienam iš mūsų paskyrė savitą užduotį, „apibrėžtą tarnystę“, patikėtą tik tam vienam asmeniui: „Aš turiu misiją, – rašė jis, – aš esu grandis grandinėje, asmenis sujungiančioji jungtis. Jis nesukūrė manęs tuščiai. Darysiu tai, kas gera, darysiu jo darbą, būsiu taikos angelas, tiesos skelbėjas <...>, jei tik laikysiuosi jo įsakymų ir tarnausiu jam savuoju pašaukimu“ (*Meditations and Devotions*, 301–302).

Apibrėžta tarnystė, kuriai palaimintasis Johnas Henry'is buvo pašauktas, reikalavo savo aštrų intelektą ir produktyvią plunksną panaudoti daugybei neatidėliotinių „kasdienių dalykų“ spręsti. Jo išvalgos apie tikėjimo ir proto santykį, apie apreikštosios religijos gyvybiškai svarbų vaidmenį civilizuojoje visuomenėje ir apie gerai pagrįsto ir plataus požiūrio į auklėjimą poreikį nė tik buvo labai reikšmingos Viktorijos Anglijai, bet ir šiandien įkvėpia ir apšviečia daugybę žmonių pasaulyje. Ypač norėčiau pabrėžti jo požiūrį į auklėjimą, tiek daug prisidėjusį prie atsiradimo etoso, kuris ir šiandien tebėra katalikiškųjų mokyklų ir kolegijų varomoji jėga. Tvirtai nusistatęs prieš redukcinę ar utilitarinę prieigą, jis siekė auklėjamosios aplinkos, kur derėtų intelektualinis lavinimas, moralinė drausmė ir religinis išpareigojimas. Sumanymas įsteigti Airijoje katalikiškąjį universitetą suteikė jam galimybę išplėtoti šias idėjas, o iš iškerto idealo, paskelbto kalbų rinkinyje *The Idea of a University* („Universiteto idėja“), ir šiandien tebesimoko ištraukusieji į akademinį ugdymą. Ir iš tiesų, kokį geresnį tikslą tikybos mokytojai galėtų išsikelti už palaimintojo Johno Henry'io garsųjį kreipimąsi į inteligentiškus, apsišvietusius pasauliečius: „Norėčiau, kad pasauliečiai būtų ne arogantiški, ne greitai kalbėti, ne mėgstantys ginčytis,

bet žmonės, pažįstantys savo religiją, besigilinantys į ją, žinantys, ko laikosi, ką tiki ir kuo ne, išmanantys savo Tikėjimo išpažinimą taip gerai, kad gali jį paaiškinti, išmanantys istoriją taip, kad gali jį apginti“ (*The Present Position of Catholics in England*, ix, 390). Šią dieną, kai šių žodžių autorius iškeliamas į altorių garbę, meldžiu, kad per jo užtarimą ir pavyzdį jo vizija, taip aiškiai pateikta mums prieš akis, visus mokytojus ir katechetus uždegtų dar didesnėms pastangoms.

Nors gausioje raštijoje, skirtoje jo gyvenimui ir kūrybai, didžiausias dėmesys, savaime suprantama, skiriamas Johno Henry'io Newmano intelektualiam palikimui, šia proga užbaigti norėčiau trumpomis pastabomis apie jo kaip kunigo, sielų ganytojo, gyvenimą. Šiluma ir žmoniškumas, ženklinė jo kunigiškąją tarnybą, gražiai išreikšti kitame jo garsiaame pamoksle: „Broliai, jei kunigais būtų angelai, jie negalėtų jūsų paguosti, jausti jums simpatiją, jūsų atjausti, būti jums jautrūs ir atlaidūs, kaip mes; jie negalėtų būti jūsų pavyzdžiai ir vadovai ir vesti jus iš senojo *aš* į naująjį, kaip gali tie, kilę iš jūsų“ („*Men, not Angels: the Priests of the Gospel*“,

Discourses to Mixed Congregations, 3). Jis šį iš pagrindų žmogišką požiūrį į kunigo tarnybą įgyvendino rūpindamasis Birmingamo žmonėmis jo paties įsteigtoje oratorijoje, lankydamas ligonius ir vargšus, guosdamas ištiktus sielvarto, rūpindamasis kalinčiais. Nestebėtina, kad per jo laidotuves tiek daug tūkstančių žmonių juosė vietines gatves, kai jo kūnas buvo nešamas į palaidojimo vietą mažiau nei pusė mylios nuotykia. Po šimto dvidešimties metų didžiulės minios dar kartą susirinko pasidžiaugti šio daugelio mylimo sielų tėvo išskirtinio šventumo iškilmingu bažnytiniu pripažinimu. Niekaip kitaip neįmanoma geriau išreikšti šios akimirkos džiaugsmo, kaip tik kreipiantis į mūsų Tėvą danguje su nuoširdžia padėka, meldžiantis žodžiais, kuriuos palaimintasis Johnas Henry'is Newmanas įdėjo į danguje giedančių angelų lūpas:

Šlovė Švenčiausiajam
Aukštybėse ir žemėje,
Žodžiais įstabiausiajam,
Darbais patikimiausiajam!
(*The Dream of Gerontius*)

Benediktas XVI

Apie Klarą Asyžietę

2010 m. rugsėjo 15 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Viena iš mylimiausių šventųjų neabejotinai yra šventoji Klara Asyžietė, XIII a. gyvenusi šventojo Pranciškaus amžininkė. Jos palikimas rodo, kiek daug Bažnyčia skolinga tokiai drąsiai didelio tikėjimo moteriai, gebėjusiai suteikti lemiamą impulsą Bažnyčios atsinaujinimui.

Kas gi buvo šventoji Klara Asyžietė? Atsakymui į šį klausimą turime patikimų šaltinių: tai ne tik senovinės biografijos, kaip antai parašytoji Tomo Celaniečio, bet ir kanonizacijos proceso, popiežiaus pradėto pralinkus vos keliems mėnesiams nuo jos mirties, aktai ir visi šalia jos ilgą laiką gyvenusiųjų liudijimai.

Klara gimė 1193 m. turtingoje aristokratų šeimoje. Kilmingumą ir turtus ji išmainė į neturtingą ir paprastą gyvenimą, siūlomą šv. Pranciškaus. Nors jos tėvai buvo numatę ištekinti ją už kokios nors iškilios asmenybės, Klara, sulaukusi aštuoniolikos, karštai trokšdama sekti Kristumi ir žavėdamasi Pranciškumi, paliko tėvų

namus ir kartu su drauge Bona iš Gvelfučijo slapta prisijungė prie mažesniųjų brolių, apsigyvenusių prie nedidelės Porciunkulės bažnyčios. Tai nutiko 1211 m. Verbų sekmadienio išvakarėse. Ji tai padarė visus sujaudinusių itin iškiliumi simboliniu aktu: jo palydovams laikant degančius fakelus, Pranciškus nukirpo jai plaukus, o Klara apsivilko atgailautojos ašutine. Nuo šios akimirkos ji buvo Kristaus sužadėtinė, nuolanki, neturtinga ir jam save visiškai pašventusi. Kaip Klarą ir jos bendražyges, Kristaus meilė istorijos tėkmėje patraukė nesuskaičiuojamai daug moterų. Spindėdamas savo dieviškojo Asmens grožiu, jis priimdavo jas į savo širdį. Ir visa Bažnyčia per mistinį santuokinį pašvęstųjų mergelių pašaukimą rodo, kuo ji visados bus – graži ir tyra Kristaus sužadėtinė.

Viename iš keturių laiškų, kuriuos Klara nusiuntė šv. Agnei Prahietei, Bohemijos karaliaus dukteriai, norėjusiai pasekti jos pavyzdžiu, ji apie Kristų, savo išsiritą sužadėtinį, kalba jungtūvine kalba, kuri gali nustebinti, bet kartu ir sujaudinti: „Mylėdamos jį, būkite skaisčios, lytėdamos – dar tyresnės, leisdamosi jo užvaldomos – mergeliškos. Jo galia stipresnė, jo dosnumas iškilesnis, jo išvaizda gražesnė, jo meilė saldesnė, o žavumas įstabesnis. Jus jau apkabinęs tas, kuris jūsų krūtinę papuošė brangakmeniais ir apvainikavo aukštinę karūną, kurioje įrėžtas šventumo ženklas“ (*Lettera prima: FF*, 2862).

Vienuoliškojo gyvenimo pradžioje šv. Pranciškus Klarai buvo ne tik mokytojas, kurio mokymo ji laikėsi, bet ir artimas bičiulis. Abiejų šventųjų draugystė yra labai gražus ir svarbus aspektas. Iš tiesų, kai susitinka dvi tyros sielos, užsidegusios ta pačia meile Dievui, abipusė draugystė kuo stipriausiai paskatina gyventi tobulą gyvenimą. Draugystė yra vienas iš tauriausių ir iškiliausių žmogaus jausmų, kuriuos nuvalo ir perkeičia Malonė. Kaip šv. Pranciškus ir šv. Klara, lygiai taip ir kiti šventieji išgyveno gilių draugysčių kelyje į krikščioniškąjį tobulumą, pavyzdžiui, Pranciškus Salezas ir Joana Pranciška Šantalietė. Pats šventasis Pranciškus Salezas rašo: „Gražu galėti žemėje mylėti taip, kaip mylima danguje, ir jau šiame pasaulyje mokytis mylėti vienas kitą taip, kaip vienas kitą mylėsime danguje. Čia kalbu ne tiesiog apie artimo meilę, nes ja turime mylėti visus žmones, bet apie dvasinę, kai du, trys ar daugiau asmenų dalijasi savo pamaldumu, dvasiniais jausmais ir iš tikro tampa viena dvasia“ (*Introduzione alla vita devota* III, 19).

Praleidusi kelis mėnesius kituose vienuolynuose, ji nepasidavė savo šeimos, iš pradžių nepritarusios jos sprendimui, spaudimui. Klara su savo pirmosiomis bendražygėmis apsistojo šventojo Damijono bažnyčioje, kur mažesnieji broliai buvo įkūrę nedidelį vienuolyną. Šiame vienuolyne ji pragyveno dar keturiasdešimt metų iki savo mirties 1253 m. Mus iš pirmųjų rankų pasiekė aprašymas, kaip tais metais, pranciškoniškojo sąjūdžio pradžioje, gyveno moterys. Tai nuostabus Italiją aplankiusio flamandų vyskupo Jokūbo Vitriečio pranešimas. Jis teigia sutikęs daug vyrų ir moterų iš visų visuomenės sluoksnių, „dėl Kristaus palikusių viską ir pabėgusių iš pasaulio. Jie save vadina mažesniaisiais broliais ir mažesniosiomis seserimis ir gyvena labai sutardami su popiežiumi ir kardinolais... Moterys <...> gyvena bendrai įvairiose įstaigose netoli miesto. Jie negauna nieko, bet pragyvena iš savo rankų darbo. Juos labai liūdina ir skaudina, kad jie labiau nei norėtų gerbiami dvasininkų ir pasauliečių“ (*Lettera dell'ottobre 1216: FF, 2205.2207*).

Jokūbas Vitrietis išvalgiai pastebėjo būdingą pranciškoniškojo dvasingumo bruožą, kuriam Klara buvo labai imli, – radikalų neturtą, lydimą visiško pasitikėjimo dieviškąja apvaizda. To skatinama, ji iš popiežiaus Grigaliaus IX, o galbūt jau iš Inocento III sugebėjo gauti vadinamąją „Neturto privilegiją“ (*Privilegium Paupertatis: FF, 3279*). Ši privilegija tapo pagrindu, leidusiu Klarai ir jos bendražygei iš Šventojo Damijono neturėti jokios materialinės nuosavybės. Tai buvo tikrai ypatinga išimtis iš galiojančios kanonų teisės, o bažnytinė vyresnybė tokią nuolaidą padarė įvertinusi evangelinio šventumo vaisius, įžvelgtus šventosios Klaros ir jos seserų gyvenimoje. Tai mums rodo, kad moters vaidmuo net viduramžiais buvo ne antraeilis,

bet svarus. Šia prasme taip pat dera priminti, jog Klara buvo pirmoji moteris Bažnyčios istorijoje parašiusi vienuolijos regulą ir pateikusi ją popiežiui patvirtinti. Taip šventojo Pranciškaus charizma turėjo būti įtvirtinta visose norinčiose gyventi pagal šventojo Pranciškaus ir šventosios Klaros pavyzdį moterų bendruomenėse, kurių jau anuomet gausiai steigėsi.

Šventojo Damijono vienuolyne Klara didvyriškai praktikavo dorybes, kuriomis turėtų išsiskirti visi krikščionys, – nuolankumą, maldingumą, atgailą ir artimo meilę. Nors ir būdama vyresnioji, ji norėjo asmeniškai tarnauti sergančioms seserims, atlikdama nemaloniausius darbus. Artimo meilė iš tikro įveikia visas kliūtis, ir kas myli, tas džiugiai priima bet kurią auką. Jos tikėjimas Kristaus realiu buvimu Eucharistijoje buvo toks tvirtas, kad jo dėka yra įvykę keletas stebuklų. Švenčiausiojo Sakramento išstatymas net privertė pasitraukti samdinius saracenus, susiruošusius užimti vienuolyną ir nuniokoti Asyžiaus miestą.

Tokie epizodai, lygiai kaip ir kiti stebuklai, įsirežę į atmintį, paskatino popiežių Aleksandrą IV jau 1255-aisiais, praėjus vos dvejiems metams nuo Klaros mirties, iškelti ją į altorių garbę. Kanonizacijos bulės pagiriamojame kalboje rašoma: „Kokia stipri buvo ta šviesa ir kokia ryški ta švytinti versmė. Ta šviesa gyveno užsislendusi klauzūroje, tačiau jos spinduliai veržėsi į lauką; nors ir sutelkta ankštame vienuolyne, ji pasklido po visą pasaulį. Sergėjama viduje, sklido į lauką. Šventoji Klara pasislėpė, tačiau jos gyvenimas atsiskleidė visiems. Klara tylėjo, tačiau garsas apie ją aidėjo“ (*FF, 3284*). Būtent taip ir yra, mieli bičiuliai: pasaulį geron pusėn kreipia šventieji, nuolatos perkeisdami jį galiomis, kurias išlaisvinti gali tikrai Evangelijos meilė. Šventieji yra didieji žmonijos geradariai!

Šventosios Klaros dvasingumas, jos minčių apie šventumą santrauka išryškėja ketvirtajame laiške šv. Agnei Prahietei. Šv. Klara atskleidžia visai kitokį viduramžių vaizdą, jų palikimą ir spindesį. Ji kviečia savo draugę iš Prahos žvelgti į save visų dorybių ir Viešpaties tobulumo veidrodyje: „Laiminga ta, kuriai leista mėgautis ta šventa santuoka, kad visu širdies gilumu priartėtų prie jo (Kristaus), kurio grožiu danguje žavisi visi angelai ir kurio meilė uždega, kontempliacija atgaivina, gerumas pasotina, saldumas pripildo džiaugsmo, atminimas saldžiai spindi, kvapsnis prikelia mirusiuosius, o regėjimas palaimingus daro visus dangiškosios Jeruzalės gyventojus. Jis yra šlovės spindesys, amžinosios šviesos spindesys ir tobulas atspindys. Kasdien pažvelk į tą veidrodį, karaliene, Kristaus nuotaka, ir jame įdėmiai apžiūrėk savo veidą, nes taip gali papuošti savo vidų ir išorę...

Tas veidrodis atspindi palaimingą neturtą, nuolankų šventumą ir neapsakomą meilę“ (*Lettera quarta: FF, 2901–2903*).

Dėkokime Dievui, kad jis mums davė šventųjų, užkalbinančių mūsų širdį ir teikiančių mums krikščioniškojo gyvenimo pavyzdį, kuriuo verta sekti. Norėčiau užbaigti tais pačiais palaiminimo žodžiais, kuriuos šventoji Klara parašė savo seserims ir kuriuos labai rūpestingai dar ir šiandien sergsti klarisės, savo malda ir darbais vertingai praturtinančios Bažnyčios gyvenimą. Tai žodžiai, iš kurių sklinda jos visas motiniškas švelnumas: „Laiminu jus savo gyvenime ir po mirties kaip galiu ir labiau negu galiu visais palaiminimais, kuriais gailestingumo Tėvas laimino ir laimins savo sūnus ir dukteris ir kuriais savo dvasinius sūnus ir dukteris laimino ir laimins dvasiniai tėvai ir motinos. Amen“ (*FF, 2856*).

Apie šv. Matildą Hakebornietę

2010 m. rugsėjo 29 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandien norėčiau kalbėti apie šventąją Matildą Hakebornietę, vieną iš Helftos vienuolyno asmenybių, gyvenusią XIII amžiuje. Kita to paties vienuolyno sesuo, Gertrūda Didžioji, savo veikalo *Liber specialis gratiae* („Ypatingųjų malonių knyga“), kuriame aprašytos Dievo šv. Matildai dovanotos ypatingosios malonės, VI knygoje taip teigia: „Tai, ką užrašėme, yra nedaug, palyginti su tuo, apie ką neužsiminėme. Vien Dievo garbei ir artimo naudai paskelbiame šiuos dalykus, nes būtų neteisinga nutylėti daugybę malonių, Matildos iš Dievo gautų ne sau, bet, mūsų nuomone, mums ir tiems, kurie ateis po mūsų“ (*Mechthild von Hackeborn. Liber specialis gratiae, VI, 1*).

Šio šventosios Gertrūdos ir kitos Helftos vienuolyno sesers parengto veikalo atsiradimo istorija nepakartojama. Sulaukusi penkiasdešimties metų, Gertrūda patyrė gilią dvasinę krizę, lydimą dar ir didelių fizinių skausmų. Būdama tokios būklės, ji dviem savo vienuolyno seserims papasakojo apie ypatingas malones, kuriomis Dievas ją vedė nuo ankstyvos vaikystės, nežinodama, kad šios viską užrašinėja. Kai tai pastebėjo, ji labai sunerimo ir sutriko. Tačiau Viešpats ją padrašino ir leido suprasti, jog tai užrašyta Dievo garbei ir artimo naudai (plg. ten pat, II, 25; V, 20). Tad šis veikalas tapo pagrindinis žinių apie mūsų šventosios gyvenimą ir dvasingumą šaltinis.

Jis mus supažindina su barono fon Hakeborno šeima, viena kilmingiausių, turtingiausių ir galingiausių Tiuringijoje, giminystės ryšiais susijusia su imperatoriumi Fridrichu II, ir su Helftos vienuolynu šlovingiausiu jo istorijos laikotarpiu. Baronas vienuolynui jau buvo patikėjęs vieną savo dukterį, Gertrūdą Hakebornietę (1231/1232–1291/1292), iškilia asmenybe, kuri, keturiasdešimt metų būdama abatė, išpaudė vienuolyno gyvenimui ypatingą žymę, paversdama jį nepaprastai garsiu mistikos ir kultūros centru, mokslinių ir teologinių tyrinėjimų mokykla. Gertrūda teikdavo vienuolėms intelektualinį ugdymą, leidžiantį joms puoselėti dvasingumą, besiremiantį Šventuoju Raštu, liturgija, patristine tradicija, cistersų regula ir dvasingumu, pirmenybę teikiant šv. Bernardui Klerviečiui ir šv. Vilhelmui Tjeriečiui. Ji buvo tikra mokytoja, pavyzdys viskuo – ir evangeliniu radikalumu, ir apaštalavimo uolumu. Matilda, nuo vaikystės supama ir ragavusi sesers sukurtos dvasinės ir kultūrinės aplinkos, vėliau prie jos prisidėjo ir savo asmeniniu indėliu.

Matilda gimė 1241 ar 1242 m. Helftos pilyje, ji buvo trečioji barono duktė. Septynerių metų kartu su savo motina aplankė savo seserį Gertrūdą Rodersdorfo vienuolyne. Ją taip sužavėjo aplinka, kad kuo karščiausiai panoro tapti jos dalimi. Tad į vienuolyną įstojo kaip mokinė, o 1258 m. tapo vienuolė; vienuolynas per tą laiką persikėlė į Helftą, Hakeborno sritį. Matilda išsiskyrė nuolankumu, uolumu, mielumu, nuoširdumu, tyru ir nekaltu gyvenimu, artimu ir intensyviu santykiu su Dievu, Mergele Marija ir šventaisiais. Buvo apdovanota dideliais prigimtiniais ir dvasiniais talentais, „žiniomis, protu, literatūros išmanymu ir nuostabiai švelniu balsu: ji visais atžvilgiais buvo tikras vienuolyno lobis“ (ten pat, Pratarinė). Tad „Dievo lakštingala“, taip ji netrukus buvo praminta, dar jauna tapo vienuolyno mokyklos vadove, choro vadove, naujokių mokytoja ir visas šias pareigas vykdė talentingai ir neuilstamai uoliai ne tik vienuolių, bet ir visų, norėjusių pasisemti jos išminties ir gerumo, naudai.

Dievo apdovanota mistinio regėjimo dovana, Matilda parašė daug maldų. Mokė ištikimo tikėjimo ir didelio nuolankumo, patardavo, guosdavo ir padėdavo atpažinti pašaukimus: „Ji dėstė mokymą, – rašoma, – taip išsamiai, kaip niekada nebuvo dėstoma vienuolyne, ir mes labai bijodavome, kad daugiau nieko panašaus nebepamatysime. Pasiklausyti Dievo žodžio seserys rinkdavo si aplink ją kaip apie pamokslininką. Ji visiems buvo priebėga ir visų guodėja, turėjo nepakartojamą Dievo dovaną – malonę kiekvienam laisvai atskleisti širdies paslaptis. Daugelis žmonių, ne tik vienuolyno, bet ir iš toli atkakusių ateivių, vienuolių ir pasauliečių, paliudijo, kad ši šventoji mergelė išlaisvino juos iš rūpesčių ir kad

jų niekada niekas nebuvo taip paguodęs, kaip jinai. Ji sukūrė ir išmokė tiek daug maldų, jog surinktos jos prilygo psalmynui“ (ten pat, VI, 1).

1261 m. į vienuolyną atvyko jauna, vos penkerių metų, mergaitė, vardu Gertrūda. Ją patikėjo šventajai Matildai, kaip tik einančiai dvidešimtuosius metus. Matilda mergaitę mokė ir vadovavo jos dvasiniam gyvenimui, ir ši tapo ne tik iškili mokinė, bet ir jos artimiausia patikėtinė. 1271 ar 1272 m. į vienuolyną taip pat įstojo Matilda Magdeburgietė. Dabar čia gyveno keturios didžios moterys – dvi Gertrūdos ir dvi Matildos, garsinusios vokiškąją vienuolystę. Per visą ilgą gyvenimą vienuolyne Matildą kamavo nenutrūkstamos smarkios kančios, greta kurių ji dar rinkdavosi sunkiausių atgailos darbų dėl nusidėjėlių atsivertimo. Taip ji iki gyvenimo pabaigos dalyvavo Viešpaties kančioje (plg. Ten pat, VI, 2). Malda ir kontempliacija buvo gyvybiškai svarbi jos egzistencijos dirva: iš čia išauga apreiškimai, jos mokymai, tarnavimas artimui, jos tikėjimo kelionė ir meilė. Veikalo *Liber specialis gratiae* pirmojoje knygoje autorės pasakoja apie Viešpaties ir šventųjų, pirmiausia Švenčiausiosios Mergelės Marijos, švenčių artumą šv. Matildai. Įspūdingas šios šventosios gebėjimas gyventi įvairiais, net paprasčiausiais, liturgijos dėmenimis ir pritaikyti juos kasdieniame vienuolyno gyvenime. Kai kurie įvaizdžiai, posakiai, pritaikymai kartais artimi ir mūsų jausenai, tačiau, tik turint prieš akis vienuoliškąjį gyvenimą su jo reikalavimais mokytojai ir choro vadovei, galima suvokti, kokius nepakartojamus auklėtojos ir ugdytojos gebėjimus jai reikėjo turėti, kad galėtų savo seserims padėti pagal liturgiją intensyviai išgyventi kiekvieną vienuoliškojo gyvenimo akimirką.

Kaip liturginę maldą Matilda pirmiausia pabrėžia kano-nines valandas, šv. Mišių šventimą, pirmiausia šventąją Komuniją. Susivienijusi su Viešpačiu jo karščiausioje ir švelniausioje širdyje, ji dažnai išgyvendavo ekstazę, ištabų dialogą, kurio metu prašydavo vidinio apšvietimo ir ypatingu būdu meldavosi už seseris ir bendruomenę. Jos dėmesio centre visada būdavo Kristaus slėpiniai, į kuriuos ją šventumo kelyje nuolatos kreipdavo Mergelė Marija: „Jei sieki tikrojo šventumo, būk šalia mano Sūnaus, jis yra visa pašventinantis tikrasis šventumas“ (ten pat, I, 40). Toje jos artybėje Viešpačiui nuošalyje nelieka ir visas pasaulis – Bažnyčia, geradariai, nusidėjėliai. Jai žemė ir dangus buvo suvienyti.

Jos regėjimai, mokymai ir gyvenimo egzistenciniai įvykiai apibūdinami posakiais, primenančiais liturginę ir biblinę kalbą. Ji stebina giliu Šventojo Rašto, kuris jai buvo kasdienė duona, išmanymu. Ji nuolatos juo remiasi – tai mėgaudamasi bibliniais tekstais liturgijoje, tai semdama iš jo simbolių, žodžių, sąvokas, įvaiz-

džius, personažus. Jos potraukis prie Evangelijos apibūdinamas taip: „Evangelijos žodžiai jai būdavo nuostabus valgis ir jos širdyje sukeldavo tokius švelnumo jausmus, kad ji iš džiaugsmo neįstengdavo pabaigti skaitinio... Šiuos žodžius ji skaitydavo taip karštai, kad visiems žadindavo maldingumą. Kai giedodavo chore, panašiai būdavo taip pagaunama Dievo, taip apimta užsidegimo, kad jos jausmai reikšdavosi gestais... Kartais ji įpuldavo į tokią ekstazę, kad neatsiliepdavo šaukiama ar purtoma, ir tik pamažu vėl imdavo suvokti išorinę aplinką“ (ten pat, VI, 1). Viename jos regėjimų pats Jėzus rekomendavo jai Evangeliją. Nusakydamas savo Švenčiausiosios Širdies skausmus, jis kartą pasakė: „Įsivaizduok, kokia didelė mano meilė: jei nori ją gerai pažinti, niekur nerasi jos aiškesnės išraiškos kaip Evangelijoje. Niekas negali galingiau ir švelniau išreikšti tų jausmų kaip šie žodžiai: *Kaip mane Tėvas mylėjo, taip ir aš jus mylėjau* (Jn 15, 9)“ (ten pat, I, 22).

Mieli bičiuli, šv. Matildos Hakebornietės dvasinė patirtis išaugo iš asmeninės maldos ir liturgijos, pirmiausia Valandų liturgijos ir šv. Mišių. Vadovaudamasi Šventuoju Raštu ir maitindamasi Eucharistine duona, ji, visada visiškai ištikima Bažnyčiai, žengė artimos vienybės su Viešpačiu keliu. Šitai ir mus turėtų galingai kviesti sustiprinti savo draugystę su Kristumi, pirmiausia kasdien malda ir dėmesingu, ištikimu ir veikliu dalyvavimu šv. Mišiose. Liturgija yra didžioji dvasingumo mokykla.

Mokinė Gertrūda išraiškingai aprašė paskutines šv. Matildos Hakebornietės akimirkas, labai sunkias akimirkas, tačiau kartu nuskaidrintas Švenčiausiosios Trejybės, Viešpaties, Mergelės Marijos, visų šventųjų ir jos biologinės sesers Gertrūdos buvimo. Atėjus valandai iškeliauti pas Viešpatį, ji meldė jo dėl sielų išgelbėjimo pratęsti jos kančias, ir Kristus liko patenkintas šiuo paskutiniu jos meilės ženklu.

Matilda sulaukė 58 metų amžiaus. Paskutinius jos gyvenimo metus ženklino sunki liga. Jos veikalas ir garsas apie jos šventumą plačiai paplito. Paskutinę valandą ji ištarė: „Viešpačių Viešpatie, <...> vienintele mano mylinčios sielos saldybe, <...> mes giedame: *Venite vos benedicti Patris mei* („Ateikite, mano Tėvo palaimintieji“) <...> ir susijungė su jo šlove“ (ten pat, VI, 8).

Šventoji Matilda Hakebornietė patiki mus Švenčiausiajai Jėzaus Širdžiai ir Mergelei Marijai. Ji kviečia aukštinti Sūnų Motinos širdimi, o Mariją – Sūnaus Širdimi: „Sveikinu Tave, o garbingiausioji Mergele, toje švenčiausioje rasoje, kuri tavyje išlieta Švenčiausiosios Trejybės; sveikinu Tave šlovėje ir džiaugsmo, kuriuo džiaugiesi amžinybėje, Ta, kuri pirma visų žemės ir dangaus kūrinių dar iki pasaulio sukūrimo buvai išrinkta. Amen.“

Apie šv. Gertrūdą Didžiąją

2010 m. spalio 6 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šventoji Gertrūda Didžioji, apie kurią šiandien norėčiau kalbėti, šią savaitę irgi nukelia mus į Helftos vienuolyną, kur gimė kai kurie moterų lotynų-vokiečių literatūros šedevrai. Gertrūda priklausė šiam pasauliui, ji buvo viena iš garsiausių mistikių, vienintelė vokiečių kilmės moteris, dėl savo kultūrinės ir evangelinės reikšmės pavadinta „Didžiąja“: savo gyvenimu ir mirtimi ji nepakartojamai paveikė krikščioniškąjį dvasingumą. Gertrūda buvo išskirtinė moteris, apdovanota ypatingais prigimtiniais talentais ir nepaprastomis malonės dovanomis, didžiausiu nuolankumu ir karštu troškimu gelbėti artimą, artima bendryste su Dievu kontempluojant ir pasirengimu padėti stokojantiesiems.

Helftoje ji, taip sakant, sistemingai gretinama su jos mokytoja Matilda Hakeborniete, apie kurią kalbėjau praėjusio trečiadienio audiencijoje, siejama su Matilda Magdeburgiete, kita viduramžių mistike; užaugo motiniškai, švelniai ir reikliai globojama abatės Gertrūdos. Iš šių trijų seserų ji perėmė patirties ir išminties lobius ir, kupina begalinio pasitikėjimo Dievu, žengdama savu religiniu keliu, juos savaip sujungė. Paženklintus asmeniškiausiu antspaudu, ji komunikavimo požiūriu itin veiksmingai skleidė ne tik savo vienuolyno, bet ir – pirmiausia – biblinio, liturginio, patristinio ir benedikciniškojo pasaulio dvasingumo turtus.

Gertrūda gimė 1256 m. sausio 6-ąją, Viešpaties Apsireiškimo iškilmės dieną, tačiau nieko nežinoma nei apie jos tėvus, nei apie gimimo vietą. Ji rašė, jog pats Viešpats apreiškė tokio jos pirminio bešakniškumo prasmę: „Pasirinkau ją savo buveine, nes man patinka, kad visa, kas joje miela, yra mano darbas. <...> Kaip tik dėl to atskyrčiau ją nuo visų giminaičių, idant niekas jos nemylėtų dėl kraujo ryšių, o aš būčiau vienintelis meilės, kurią ji nešiojasi, motyvas“ (*Le Rivelazioni*, I, 16, Siena 1994, p. 76–77).

1261 m., būdama penkerių, ji, kaip anoje epochoje buvo įprasta, įstojo į vienuolyną lavintis ir mokytis. Ten ir praleido visą savo gyvenimą, kurio reikšmingiausius etapus pati nurodo. Savo memuaruose ji rašo, jog Viešpats jai buvo labai kantrus ir be galo gailėstingas, užmiršdamas jos vaikystės metus, praleistus, pasak jos, „tokioje proto aklybėje, kad be sąžinės graužaties būčiau galėjusi <...> pagalvoti, pasakyti ar padaryti bet ką, kas man patiktų ir kur man

patiktų, jei tu nebūtum manęs sulaikęs arba per įlietą bjaurėjimąsi blogiu ir prigimtinį polinkį į gera, arba per išorinį kitų budrumą. Būčiau elgusis kaip pagonė <...> ir nors tu panorėjai, kad nuo vaikystės, nuo penkerių metų, gyvenčiau palaimintoje vienuoliškojoje šventovėje ir būčiau auklėjama tavo maldingiausių draugiu“ (ten pat, II, 23, p. 140 ir t.).

Gertrūda buvo išskirtinė studentė, išmoko viską, ko buvo įmanoma išmokti iš *trivium* ir *quadrivium* disciplinų, sudariusių anuometinio ugdymo dalį. Žavėjosi išmintimi ir karštai bei atkakliai studijavo pasaulietinius dalykus, pasiekdama visų lūkesčius pranoktančių scholastinių sėkmių. Nors ir nieko nežinome apie jos kilmę, ji daug mums pasako apie savo jaunystės aistras. Ją traukė literatūra, muzika ir giedojimas, miniatiūrų menas. Buvo tvirto charakterio, ryžtinga, jautri, impulsyvi; dažnai, anot jos pačios, aplaidi. Ji pripažįsta savo trūkumus ir nuolankiai prašo atleisti už juos. Nuolankiai ieško patarimo ir meldžia savojo atsivertimo. Kai kurie jos temperamento bruožai ir trūkumai išliko iki pat pabaigos, o tai stebindavo kai kuriuos žmones, kurie klausinėdavo, kaip čia gali būti, kad Dievas ją taip labai myli.

Baigusi studijas, ji visiškai save atidavė Dievui gyven-dama vienuolyne ir per kitus dvidešimt metų nieko ypatinga neįvyko: pagrindinis jos užsiėmimas būdavo studijos ir malda. Savo dovanomis išsiskyrė iš seserų, atkakliai stengdavosi gilinti savo žinias įvairiose sri-tyse. Tačiau per 1280 m. adventą visa tai ėmė jai kelti nepasitenkinimą. Kai suvokė savo tuštybę, 1281 m. sausio 27 d., likus kelioms dienoms iki Mergelės Apvalymo šventės, artėjant Naktinei, Viešpats apšvietė jos tirštas tamsumas. Švelniai ir maloniai jis numaldo ją kankinusią sumaištį, kurią Gertrūda laikė tikra Dievo dovana, padėjusia „nugriauti tuštybės ir smalsumo bokštą, kurį aš, – o vargas man! – turinti vienuolės vardą ir abitą, išdidžiai renčiau, ir mažų mažiausia surasti būdą, kaip man parodyti savo išganymą“ (ten pat, II, 1, p. 87). Ji regėjo jaunuolį, paimantį ją už rankos ir vedantį įveikti dyglių tankmę, slegiančią jos sielą. Toje rankoje Gertrūda atpažino „brangiąsias žymes žaizdų, panaikinusių visus mūsų priešų kaltinimų aktus“ (ten pat, II, 1, p. 89), atpažino tą, kuris ant kryžiaus savo krauju mus išgelbėjo, – Jėzų.

Nuo to momento jos artimos bendrystės su Jėzumi gyvenimas tapo intensyvesnis, pirmiausia reikšmingiausiais liturginiais laikais – per adventą ir Kalėdas, gavėnią ir Velykas, Mergelės šventes, – net liga nesulaikydavo jos nuo giedojimo chore. Tai ta pati kaip ir jos mokytojos Matildos liturginė dirva, tik Gertrūda apibūdina ją paprastesniais, tikroviškesniais įvaizdžiais, simboliais ir

terminais, tiesioginėmis nuorodomis į Bibliją, Bažnyčios tėvus, benedikciniškąjį pasaulį.

Jos biografijoje išsiskiria dvi kryptys, kuriomis remdamiesi galėtume apibrėžti ypatingą jos „atsivertimą“: *studijos* ir radikalus perėjimas nuo pasaulietinių humanitarinių studijų prie teologinių bei *vienuoliškoji egzistencija* ir perėjimas iš gyvenimo, kurį ji apibūdina kaip aplaidų, į intensyvią, mistinės maldos gyvenimą, paženklinatą išskirtinio užsidegimo misionieriauti. Viešpats, išsirinkęs Gertrūdą motinos iščiose ir nuo vaikystės leidęs jai dalyvauti vienuolyno gyvenimo pokylyje, savo malone vėl pašaukė ją „nuo išorinių dalykų prie vidinio gyvenimo ir nuo žemiškųjų dalykų prie dvasinių dalykų meilės“. Gertrūda suprato, jog buvo toli nuo jo, pasak Augustino, visiškai kitame regione: anksčiau pernelyg godžiai atsidavusi liberaliųjų mokslų studijoms, apleidusi dvasinį mokslą, atsisakiusi ragauti tikrosios išminties, dabar ji nuvedama į kontempliacijos kalną, kur nusivelka seną žmogų ir apsivelka naujuoju. „Gramatikė virsta teologe, kuri nenuilstamai ir rūpestingai skaito visas šventąsias knygas, kokias tik gali gauti, pildo širdį naudingiausiais ir saldžiausiais Šventojo Rašto sakiniais. Štai iš kur jos įkvėpti ir dvasiškai pakeliantys žodžiai, kuriais ji gali patenkinti visus, ateinančius jos patarimo, ir sykiu Rašto tekstai, geriausiai tinkantys sugriauti klaidingas nuomones ir nutildyti jos priešininkus“ (ten pat, I, 1, p. 25).

Gertrūda visa tai pavertė apaštalavimu: su atsidėjimu užrašinėjo ir aiškiai, paprastai, maloniai ir įtikinamai skleidė tikėjimo tiesas, kupina meilės ir ištikimybės tarnaudama Bažnyčiai taip, kad buvo naudinga ir priimtina teologams ir dievobaimingiesiems. Iš tos jos intensyvios veiklos išliko nedaug, taip pat ir dėl aplinkybių, lėmusių Helftos vienuolyno sugriovimą. Be „Dieviškosios meilės šauklio“ ar „Apreiškimų“ dar turime „Dvasines pratybas“, retą mistinės dvasinės literatūros brangakmenį.

Laikydamosi vienuoliškojo gyvenimo, mūsų šventoji, anot jos biografo, buvo „tvirta kolona <...>, tvirčiausia teisingumo ir tiesos gynėja“ (ten pat, I, 1, p. 26). Jos žodžiai ir pavyzdys įžiebėdavo didelę liepsną kitiems. Prie vienuolyno reguloje numatytų maldų ir atgailų ji su tokiu pamaldumu ir pasitikėjimu kupinu atsidavimu Dievui pridurdavo dar kitas, kad su ja susitikusieji pajusdavo Viešpaties buvimą čia ir dabar. Ir iš tiesų, pats Dievas davė jai suprasti, jog pašaukė ją būti savo malonės įrankiu. Gertrūda jautėsi neverta šio begalinio dieviškojo lobia, pripažįsta jo nesergėjusi ir nevertinusi. Ji sušunka: „Vargas man! Jei savo atminimui būtum davęs man, to nevertai, bent medvilnės siūlelį, būčiau laikiusi jį pagarbiau, negu visas tas tavo dova-

nas“ (ten pat, II, 5, p. 100). Vis dėlto, net pripažindama savo skurdą ir nevertumą, ji laikosi Dievo valios, nes, pasak jos, „taip menkai panaudojau tavo malones, jog negaliu apsispręsti įtikėti, kad jos duotos man vienai ir niekas kitas tavo amžinosios išminties negali paleisti vėjais. Todėl, visokių gėrybių Davėjau, kuris laisvai suteikė man tokias neužtarnautas dovanas, tebūnie, kad, skaitant šį raštą, bent vieno iš tavo draugų širdį sujaudintų mintis, jog karštas noras gelbėti sielas paskatino tave tokiame baisiame mano širdies liūne taip ilgai palikti tokį neįkainojamą brangakmenį“ (ten pat, II, 5, p. 100 ir t.).

Pasak pačios Gertrūdos, už kitas jai mielesnės buvo dvi malonės: „Tavo išganomųjų žaizdų stigmatos, kurias kaip brangakmenius įdėjai į širdį, ir gili, išganinga meilės žaizda, kuria mane paženklinai. Savo dovanomis taip mane pradžiuginai, kad net jei tūkstantį metų gyvenčiau be išorinės ir vidinės paguodos, jų atminimo pakaktų man nuraminti, mane apšviesti ir pripildyti dėkingumo. Tu panorai įvesdinti mane į neįkainojamą savo draugystės artybę, daugybe ženklų atverdama man iškiliausią savojo dieviškumo šventovę, kuri yra tavo dieviškoji Širdis <...>. Prie tos gėrybių krūvos tu dar pridėjai ir malonę būti ginamai Švenčiausiosios Mergelės Marijos, tavo Motinos, ir būti patikėtai jos meilei taip, kaip ištikimiausias iš sutuoktinių savo mylimą žmoną patiki savo motinai“ (ten pat, II, 23, p. 145).

Žvelgdama į amžinąją bendrystę, savo žemiškąjį gyvenimą ji užbaigė 1301 ar 1302 m. lapkričio 17-ąją, beveik 46 metų. Septintosiose Pratybose, skirtose pasirengti mirčiai, šv. Gertrūda rašo: „O Jėzau, kuris esi be galo mano mylimas, visada būk su manimi, idant mano širdis liktų su tavimi ir tu mane mylėtum be persiskyrimo galimybės, ir palaimink mano išėjimą, kad mano dvasia, išsilaisvinusi iš kūno saitų, iškart galėtų surasti atilsį tavyje. Amen“ (*Esercizi*, Milano 2006, p. 148).

Man atrodo akivaizdu, jog tai ne vien istoriniai praeities dalykai, bet kad šventosios Gertrūdos egzistencija ir toliau yra krikščioniškojo gyvenimo, tiesaus kelio mokykla, parodanti, jog laimingo gyvenimo, tikro gyvenimo šerdis yra draugystė su Viešpačiu Jėzumi. O tos draugystės išmokstama mylint Šventąjį Raštą, liturgiją, gilų tikėjimą, Mariją, per tai siekiant vis realiau pažinti patį Dievą ir, vadinasi, tikrąją laimę, kuri yra mūsų gyvenimo tikslas. Dėkoju.

Telšių vyskupijos kurijos paaikškinimas

Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ gavo Vilkaviškio vyskupo emerito Juozo Žemaičio MIC raštą, kuriame atkreipiamas dėmesys į a. a. Telšių vyskupo emerito Antano Vaičiaus autobiografinėje knygoje „Pašaukimo keliu“ (Kaunas, 2010 m., *Naujasis lankas*, sudarytoja Regina Pupalaigytė) 203 p. esantį netikslumą. Ten rašoma, kad vysk. A. Vaičiui 1987 metais atsisakius su stačiatikių hierarchais vykti į JAV, jo vietoje sutikęs važiuoti į JAV būtent kun. Jonas Žemaitis (vėliau tapęs vyskupu).

Paaikškiname, kad tuo metu buvo du kunigai J. Žemaičiai: vienas – kun. Jonas Žemaitis SDB, o kitas – kun. Juozas Žemaitis MIC (vėliau tapęs vyskupu). Atrodo, kad sutiko važiuoti į JAV būtent kun. Jonas Žemaitis SDB.

Knyga buvo išleista be Telšių vyskupijos kurijos žinios, todėl neturėjome galimybės patikrinti netikslumų.

Telšių vyskupijos kurija

Paminėtas Lietuvos policijos dvidešimtmetis

Spalio 2–3 d. Kauno Šv. arkangelo Mykolo (Ilgulos) bažnyčioje per Šv. arkangelo Mykolo titulinius atlaidus paminėtas ir Lietuvos policijos dvidešimtmetis. Spalio 2-ąją, Angelų Sargų dieną, buvo meldžiamasi už tarnyboje žuvusius ir rizikingą bei pasiaukojamą darbą dirbančius Lietuvos policijos pareigūnus. Liturgijai vadovavo Lietuvos kariuomenės ordinaras vyskupas Gintaras Grušas, koncelebravo Vilniaus, Kauno, Telšių, Marijampolės, Alytaus apskričių kapelionai: kun. Aušvydas Belickas, kun. Tomas Karklys, kun. Remigijus Saunorius, kun. Remigijus Gaidys, kun. Sigitas Bitkauskas.

Per pamokslą vysk. G. Grušas priminė, kad šiemet minime Lietuvos Nepriklausomybės ir Lietuvos policijos dvidešimtmetį, ir ragino dėkoti Dievui

Iustitia et Pax generalinė asamblėja

Vilniuje priimtame baigiamajame *Iustitia et Pax* Europos komitetų konferencijos generalinės asamblėjos dokumente apibendrintos išvalgos apie Lietuvos ir kitų postkomunistinių šalių laisvėjimo patirtį. 31 valstybės delegatai dalyvavo rugsėjo 17–19 surengtame seminare „Laisvės dovana. Permainų ir iššūkių istorija“, skirtame nepriklausomybės atkūrimo dvidešimtmečiui, po kurio tris dienas vyko asamblėjos posėdžiai.

„Suprantama, praeities randai tebėra matomi šiandienės Lietuvos visuomenės gyvenime. Teikia vilčių pastangos atlyginti praeities neteisybes restitucijos būdu, o tai yra akivaizdus ryžto pripažinti neteisingumo aukas įrodytas. Turi būti tinkamai įvertinti sunkumai, susiję su siekiu garantuoti, kad restitucija iš tiesų pasiektų labiausiai nukentėjusius. Visos šios patirtys skatina mus susimąstyti apie laisvės prasmę ir su ja susijusią atsakomybę. Tikroji laisvė pasiekama ne iš karto, o nuolatinio proceso dėka. Pavojus laisvei gali įgyti įvairiausias formas – tai karinės, politinės, socialinės, ekonominės, moralinės grėsmės. Visoje Europoje turime būti budrūs, idant šios grėsmės nesikėsintų sugriauti laisvės“, – sakoma baigiamojoje deklaracijoje.

Tarptautinio seminaro svarstymų laukas apėmė penkias temas: Bažnyčia ir dabarties visuomenė: sovietmečio patirtys, dabarties lūkesčiai ir siekiai; partizanai ir šiandienis suvokimas, tiesa ir teisingumas jų veikloje; politinių represijų traumas ir visuomenės atsparumas; išvažiavimai ir išvežimai, demografinė kaita; (ne)susitaikymas su praeitimi ir teisingumo problema pototalitarinėje visuomenėje. Jas pasirinkusioms svečių grupėms vadovavo žinomi Lietuvos mokslininkai ir specialistai: Arūnas Streikus, Bernardas Gailius, Danutė Gailienė, Aurimas Švedas, Daiva Kristina Kuzmickaitė, Kęstutis Girnius, Nerijus Šepetytis, Vygantas Malinauskas, Vida Bagdonavičienė. Išanginį seminaro pranešimą skačiusi dr. Irena Vaišvilaitė pateikė plačią bandymų įgyvendinti teisingumą iš totalitarinio režimo išsivadavusioje valstybėje apžvalgą bei įvardijo su tuo susijusius sunkumus, sudėtingą atminties gydymo kelią.

Susitikimuose liudijo sovietmečio rezistentai arkiv. Sigitas Tamkevičius, kun. Robertas Grigas, ses. Nijolė Sadūnaitė, partizanai Petras Girdzijauskas, Antanas Seikalis, išėivijos atstovai Kęstutis Girnius, Kazys Almenas. Apie šios dienos aktualijas, susijusias su teisingumo atkūrimu, kalbėjo LR Seimo Pirmininko pavaduotojas Česlovas Stankevičius ir Seimo narys Mantas Adomėnas. Savo požiūrį ir patirtį perteikė jaunimas, dalyvavęs misijoje į Sibirą, jaunieji mokslininkai. Seminaro dalyviai lankė skaudžius Lietuvos istorijos įvykius menančias vietas: Genocido aukų muziejų, Naujosios Vilnios tremtinių vagoną, Panerių memorialinį muziejų, pogrindžio spaustuve bei Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos muziejų.

Šeštadienio vakarą simbolinėje prisiminimo valandėlėje padėta gėlių prie paminklo tremtiniams ir partizanams, ties 1991 m. Seimą juosusiomis barikadomis malda, kanklių melodija ir žvakelėmis pagerbti atidavusieji gyvybę už Lietuvos laisvę, čia kun. Robertas Šalaševičius kalbėjo apie laisvės prasmę. Trečiąją seminaro dieną apskritojo stalo diskusijoje Europos parlamento nariai prof. Vytautas Landsbergis ir Algirdas Saudargas, LR Seimo narys Egidijus Vareikis, Švedijos ambasadorė Ulrika Cronenberg-Mossberg, Prancūzijos ambasadoriaus patarėjas Philippe'as Seigneurinas pažvelgė į Lietuvoje vykstančius teigiamus poslinkius ir keistinus dalykus tiek iš vidaus, tiek iš išorės.

Rugsėjo 19–21 d. *Iustitia et Pax* Europos komitetų atstovai tęsė darbą kasmetinėje Generalinėje asamblėjoje aptardami einamuosius klausimus ir ateinančių metų koordinuotų veiksmų dokumento „Žmogaus orumas ir žmogaus teisės“ projektą. Asamblėja prasidėjo Vilniaus arkikatedroje šv. Mišiomis, kurias aukojo kardinolas Audrys Juozas Bačkis drauge su *Iustitia et Pax* Europos komitetų konferencijai vadovaujančiu arkiv. Gérardu Defois, vyskupu Gintaru Grušu ir kitais į forumą atvykusiais dvasininkais.

Per baigiamąsias pamaldas Vilniaus Šv. Kryžiaus bažnyčioje rugsėjo 21-ąją *Iustitia et Pax* Europos komitetų konferencijos pirmininkas, Lilio arkivyskupas emeritas G. Defois homilijoje sakė:

„Šią dieną Eucharistijoje girdėtų skaitinių įkvėpti galime sakyti, kad mūsų Europa kartu yra ir kankinių, ir nusidėjėlių žemė. Europa neturi pamiršti, kad ji gimė iš daugybės kankinių kartų, iš vyrų, moterų, net vaikų, dėl sielos išgelbėjimo rizikavusių savo gyvybe. Tačiau dabar, skęsdama nuosavybės ir vartotojiškumo vandenyne, ji nebegalėtų statydintis ant teroro ir totalitarinių struktūrų pamatų. Demokratija ir pilietiškumas bus tvirti tik tuomet, jei bus statomi ant dvasinių vertybių, kuriomis remdamasis žmogus gyvas ne vien duona, bet ir iš Dievo einančiu žodžiu bei pažadu. Mūsų Europai būtina kankinių malda, kad išdrįstume patikėti ateitimi – europinio solidarumo pažadu, užtikrinsiančiu ištikimą meilę, tikrą teisingumą, taikų solidarumą. Norėčiau grįžti prie vienos kuklios lietuvės, kurią buvome sutikę šiomis dienomis, žodžių: „Klausomės iš Anapus atsklindančio kankinių kvietimo, ir taip net pats silpniausias tampa pajėgus pakelti milžino naštą. Drauge su poetu melskimės: Tu, kuris žuvai pastumtas po ratais, Tu, kuris buvai nukankintas naktyje, Tu, kuris nepasidavęs mirei taigoje, melski už mus!“ Pirmaisiais Bažnyčios amžiais buvo sakoma, jog kankinių tikėjimas yra krikščionių sėkla. Manau, kad ir šiais laikais tikėjimo ir žmonių išganymo kankiniai yra Europos sėkla, idant Europa pasidarytų atsaikinga katedrų statytojų ir gailestingosios meilės liudytojų įpėdinė.

Baigiantis šioms renginio dienoms mums ne mažiau aišku, jog Europos negali būti be nuolatinio susitaikymo proceso. Manau, kad ateinančiais metais atleidimas taps vienu labiausiai drąsos reikalaujančiu veiksmu. Per šias dienas aiškiai pajutome, jog atmintis po totalitarinėje visuomenėje vykusių dramų tebėra smarkiai sužeista. Daug kur Europoje dar galime rasti vietų, kur žaizdos menkai užgijusios, kur tebealsuojama kančia. Mums buvo pasakyta: „Europa kenčia dėl savo atminties.“ Iš tiesų tik tada, kai susidūręs su savo paties blogiu žmogus giliai suvokia savo tikrovę ir sutinka būti išlaisvintas ir išgelbėtas, tik tada pasireišk tikrasis orus ir broliškas solidarumas. Kitaip būsime įsukti į užburimą keršto ir smurto ratą. Baigiantis Antrajam pasauliniam karui Hannah Arendt pabrėžė, jog išeiti iš sudėtingos Europos padėties slypi atleidime ir tikėjime pažadu. Mes žinome, kad mūsų tikėjimas – tai paties Dievo iniciatyva su mumis sudaryta sandora ir iš Jo kylantis atleidimas. Tai Dievas duoda pažadus. Mes, krikščionys, esame šios Dievo valios skleidėjai dėl žmonių išganymo. Būtent šia prasme Europa visų tikinčiųjų dėka turi tapti pažadu ir dovana. Tol, kol užsiimsime tik pinigų skaičiavimu ir plytų pardavinėjimu, namo nepastatysime, liksime gyventi apstatytuose griuvėsiuose, kaip sakoma psalmėje, *veltui dirba statytojai*.“

Kurtis *Iustitia et Pax* organizacijų tinklą paskatino Šventojo Tėvo Paulius VI 1967 m. įsteigta popiežiškoji *Iustitia et Pax* taryba. Europos komitetų konferencija pirmąjį susitikimą surengė Achene 1971 m. *Iustitia et Pax* Lietuvos komitetas įkurtas 2007 m. Nacionaliniai komitetai yra įsteigti arba patvirtinti

už laisvės dovana. Trumpai apžvelgęs angelų nuopuolio ir Jobo istorijas, jis akcentavo, jog esame pašaukti būti ištikimi, nuolat rinktis gėrį. Dievas mus globoja, kai vykdomė savo pareigas. Nepaisant aplinkui ir mumyse esančio blogio, reikia išlikti viltingiems, nes nusivylimas neleidžia tinkamai naudotis laisvės dovana. Ganytojas linkėjo dažniau pasitelkti geriausią ginklą prieš puikybę – nuolankumą.

Pasibaigus šv. Mišioms Angelų Sargų dienos proga Vienybės aikštėje buvo surengta Policijos ir visuomenės šventė.

Spalio 3 d. melstasi už statutinėse organizacijose dirbančius karius, tarnautojus ir pareigūnus. Liturgijai vadovavo Lietuvos sveikatos mokslų universiteto kapelionas kun. Artūras Kazlauskas, koncelebravo Įgulos bažnyčios rektorius kun. Tomas Karklys.

Po šv. Mišių aikštėje prie bažnyčios buvo laiminami vairuotojai ir jų transporto priemonės. Policijos pareigūnai ir jaunesni policijos rėmėjai dalijo informaciją apie saugų elgesį keliuose ir atšvaitus. Vyko Kauno apskrities Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Lietuvos medikų studentų asociacijos (LIMSA) ir Lietuvos automobilių Kelių direkcijos akcija „Saugokime vieni kitus kelyje“.

-sam-

Lietuvos šeimos centro projektas

Lietuvos šeimos centro projektą „Dialogo tarp kartų skatinimas“ dvejus metus remis vienas Vokietijos privatus fondas. Šis projektas bus vykdomas visose Lietuvos vyskupijose. Projekto tikslas – padėti kartoms pasidalyti savo patirtimi, išmolti suprasti ir priimti vieniems kitus. Pirmiausia turime padėti žmonėms identifikuoti savo jausmus ir lūkesčius, mokytis išgirsti ir suprasti kitą žmogų, užuot jį kritikavus, vertinus ir teisus. Turime išmolti dalytis savo patirtimi, o ne komanduoti, spręsti problemas drauge, o ne įsakinėti. Būtina išmolti suprasti kitą žmogų – ką jis išgyveno ir

kaip jaučiasi, padėti jam priimti sunkumus. Šie tikslai bus įgyvendinami organizuojant paskaitas, seminarus, šventes, stovyklas, individualiai konsultuojant. Vilniaus arkivyskupijos šeimos centre numatyta bendravimo įgūdžių programa taip pat prisidės ne tik prie kito asmens, bet ir prie skirtingų kartų žmonių supratimo. Šis projektas apims tėvystės įgūdžių programas, mamų mokyklas, seminarus paaugliams. Šia tema bus išleista lankstinukų.

-lsc-

Kunigų ugdymo konferencija

Spalio 6 d. Kauno kurijoje po vasaros pertraukos surengta eilinė nuolatinio kunigų ugdymo konferencija. Joje gausiai dalyvavo arkivyskupijos parapijose, kitose bažnytinėse institucijose tarnaujantys kunigai. Bendra konfratrų malda pradėtam susirinkimui vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. Į konferenciją šįsyk nebuvo kviečiama svečių prelegentų; jos darbotvarkės centre buvo pastoracijos aktualijos. Aptarti ir Bažnyčios finansiniai išsilaukimo klausimai, finansinė apskaita parapijose. Šiuo klausimu kalbėjo arkiv. S. Tamkevičius. Konferencijoje taip pat aptarti Šiluvos atlydai, kuriuose arkivyskupijos kunigai dalyvavo atskirais dekanatais, kasdien uoliai tarnaudami piligrimų sielovadai. Be kitų pastoracijos klausimų, kalbėta apie deramą liturgijos šventimą. Pristatytas Kauno arkivyskupijoje tarnaujantis kun. Linas Šipavičius MIC. Konferencija baigta agape.

-kait-

Malda už šeimas Šiluvoje

Rugsėjo 24 d., penktadienį, į Šiluvą piligrimai vyko dalyvauti Ligonių dienoje, melsti ne tik fizinių, bet ir dvasinių negalių išgydymui. Šįkart malda palydėtos ir šeimos, kad jos stiprėtų, o sergančios, patiriančios krizes, Dievo padedamos, jas išspręstų.

Vidudienį pagrindines šv. Mišias auko-
jė arkiv. S. Tamkevičius jų pradžioje

Katalikų Bažnyčios Vyskupų konferencijų. Šiuo metu *Iustitia et Pax* Europos komitetų konferencijos sekretoriatas yra įsikūręs Paryžiuje.

Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos gyvenimo apžvalga

Rugpjūčio 26 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos auklėtiniai po vasaros atostogų, pastoracinių praktikų ir stovyklų sugrįžo tęsti savo pasirengimo kunigybei. Vasara klierikams, viena vertus – atostogų metas, o kita vertus – įvairiausių pastoracinių praktikų laikotarpis. Šią vasarą klierikai dalyvavo įvairiausiose vaikų ir jaunimo stovyklose, pagelbėjo organizuojant Lietuvos jaunimo dienas Panevėžyje, dalyvavo bei patarnavo tėvo Raniero Cantalamessos rekolekcijose dalyvaujantiems kunigams ir piligrimams iš Airijos. Viena iš svarbiausių praktikų – patarnavimai parapijose; kai kurie šią praktiką atliko Italijos, Vokietijos ir Anglijos parapijose.

Rugpjūčio 28 d. vienas iš buvusių Vilniaus seminarijos auklėtinių diak. Laurynas Visockas, priklausantis Kaišiadorių vyskupijai, iš vysk. Juozapo Matulaičio rankų priėmė kunigystės šventimus. Šv. Mišiose Kaišiadoryse dalyvavo visa seminarijos bendruomenė. Diakoną Lauryną vyskupui ir susirinkusiems tikintiesiems pristatė ir apie jo tinkamą pasirengimą atlikti tarnystę Kristaus Bažnyčioje paliudijo Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius kun. Žydrūnas Vabuolas. Kitą dieną Vievio parapijoje kunigas Laurynas aukojo savo pirmąsias šv. Mišias, kuriose gausiai dalyvavo seminaristai bei kunigai iš įvairių vyskupijų. Pamokslą sakęs parapijos klebonas kun. Alfonsas, pristatęs šiuolaikinio pasaulio vaizdą ir jo keliamus vis didesnius reikalavimus kunigui, kvietė visus melstis už jaunąjį kunigą.

Rugpjūčio 30–31 d. Vilniaus seminarijos bendruomenė vyko į tradicinę mokslo metų pradžios piligriminę kelionę. Šiomet seminaristai Dievo palaimos ir Švč. Mergelės Marijos užtarimo naujais mokslo metais prašyti keliavo į Latviją, Latgalos regione esančią Agluonos šventovę, kur nuo seniausių laikų yra gerbiamas Agluonos Dievo Motinos paveikslas. Švč. Mergelės Marijos užtarmo prašyti seminaristai paskutinius 13 kilometrų ėjo pėsčiomis melddamiesi, giedodami giesmes, sveikindami visus sutiktus žmones. Prieš piligrimams įžengiant į didingą baziliką, prie šventoriaus vartų juos pasitiko parapijos klebonas kun. Andris Aglonietis ir Rygos seminarijos pirmasis kursas. Vėliau piligrimai šventė šv. Mišias, apmąstė Kryžiaus kelią, susitiko su Rėzeknės-Agluonos vyskupu Jāniū Buliū, kuris papasakojo apie Dievo Motinos paveikslą. Agluonos Dievo Motinos paveikslo kilmė siejama su labai panašiu paveikslu Lietuvoje, esančiu Trakų bažnyčioje. Seminaristai taip pat sužinojo apie atrastą Lietuvos karaliaus Mindaugo kapavietę, apie kurią byloja J. F. Rivijaus kronikoje paminėta juodo marmuro antkapinio akmens plokštė, rasta 1618 m. Agluonoje valant seno, sugriuvusio bokšto griuvėsius. Jos užrašas sako, kad čia 1263 m. rugsėjo 12 d. buvo nužudytas ir palaidotas karalius Mindaugas. Kitą dieną po šv. Mišių, sukalbėję piligrimų malda ir palaiminti Švč. Sakramentu, seminarijos studentai ir kunigai iškeliavo į Vilnių.

Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos naujų 2010–2011 akademinį mokslo metų atidarymo šventė įvyko rugsėjo 6 d. Seminarijos koplyčioje iškilmingoms šv. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė kardinolas A. J. Bačkis, kartu meldėsi vysk. Arūnas Poniškaitis, seminarijos vadovybė, dėstytojai ir seminaristai. Po šv. Mišių visi susirinko konferencijų salėje mokslo metų atidarymo aktui, jį vedė seminarijos ugdytojas kun. Jurgis Vitkovski. Seminarijos rektorius kun. Žydrūnas Vabuolas po inauguracionės kalbos apie

seminarijos bendruomenę pristatė naujus dėstytojus. Šiais mokslo metais seminarijoje studijuos 24 klierikai ir 1 studentas svečias. Rektorius taip pat kvietė seminaristus žengti tikros laisvės, meilės ir bendrystės keliu. Seminaristų vardu visus sveikino ir kalbą sakė VI kurso seniūnas Mozė Mitkevičius. Inauguracinę paskaitą skaitė dėstytojas kun. Saulius Rumšas OP.

Rugsėjo 11 d. visa seminarijos bendruomenė dalyvavo Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centro organizuotame jaunimo piligriminiame žygyje Aušros Vartai–Lentvaris–Trakai. Seminaristai kartu su Vilniaus ir kitų miestų parapijų bendruomenėmis žygiavo pagerbti Trakų Dievo Motinos. Žygio dalyviai buvo sustoję Lentvaryje, kur pietavo ir adoravo Švč. Sakramentą. Pasiekę Trakų bažnyčią, dalyvavo šv. Mišiose, kurias aukojo kardinolas A. J. Bačkis ir piligriminiame žygyje dalyvavę kunigai. Po šv. Mišių seminaristai kartu su jaunimu vakarieniavo ir klausėsi bernardinų krikščioniškosios muzikos grupės „Apaštalai“ koncerto.

Rugsėjo 21–25 d. klierikai atliko mokslo metų pradžios rekolekcijas Guopstų jėzuitų stovyklavietėje. Rekolekcijų metu savo tikėjimu, žiniomis ir kunigišką patirtimi dalijosi Pasvalio klebonas kun. Algis Neverauskas. Rekolekcijos pradėtos palyginimu apie sėją (*Mt 13, 3–9*). Remdamasis šia Šv. Rašto ištrauka rekolekcijų vadovas kvietė atsigręžti atgal ir pažvelgti, kiek grūdų išbarstyta ir kiek kartų buvo pasirinktas ne tas kelias, kurį siūlė Šventoji Dvasia, bet lengvesnis. Vėliau kun. Algis perėjo prie apmąstymų apie kunigo gyvenimą, dalijosi savo patirtimi ir rėmėsi gyvenimo pavyzdžiais. Trijų dienų tyloje jis ragino daug „dirbti“, kovoti su išsiblaškimu ir apmąstyti, kodėl yra ir ar yra ryžto būti tikrais dvasininkais. Vadovas taip pat kalbėjo apie maldos būtinybę, jos išsisknijimą kunigo bei kiekvieno žmogaus gyvenime.

-rm-

Ateitininkų susitikimas Šiaulių universitete

Rugsėjo 23 d. Šiaulių universiteto Edukologijos fakulteto salėje vyko Lietuvos ateitininkų federacijos narių susitikimas su universiteto studentais. Į renginį susipažinti su ateitininkų organizacija, skaičiuojančia šimtmečio istoriją, buvo kviečiami visi šiai veiklai neabejingi akademinės bendruomenės nariai. Susitikimą surengė Šiaulių vyskupijos jaunimo centras, organizaciniais reikalais daugiausia rūpinosi centro ateitininkų veiklos koordinatorius Vygantas Kruopis. Renginyje dalyvavo svečiai iš Kauno: Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ateitininkų medikų korporacijos „Gaja“ atstovė Vita Baltušytė, Vytauto Didžiojo universiteto ateitininkų draugovės atstovas Vincentas Lizdenis, „Ateities“ žurnalo bendradarbis Agnė Markauskaitė. Renginį vedė aktyvus Ateitininkų organizacijos veikėjas, mokytojas Vytautas Girdzijauskas.

Pirmasis kalbėjo kunigas sociologijos mokslų dr. Saulius Matulis, prieš dvejus metus apgynęs disertaciją tema „Ateitininkų organizacijos ideologijos ugdomoji kryptis Lietuvoje XX amžiuje–XXI amžiaus pradžioje“. „1910 m. įkurta Ateitininkų federacija tarpukario Lietuvoje išaugo į stiprią visuomeninę-kultūrinę srovę, – sakė kun. S. Matulis. – Ateitininkai savo veikla svariai prisidėjo prie jaunuomenės auklėjimo krikščioniškųjų tiesų, laisvės ir žmogiškumo dvasia. Tokia ateitininkų skiepijama vertybių sistema ir pastangos ją įkūnyti konkrečia veikla laikytinos žmogiškumo sėkla, sėjama jaunose sielose ir teikianti šviesesnės bei teisingesnės ateities viltį.“

pakvietė Šiluvos Dievo Motinos užtarmo melsti ir Lietuvos reikalams – šįkart ypač už teigiamus sprendimus Nacionalinio susitarimo dėl šeimai palankios aplinkos kūrimo srityje, kad priimti nutarimai tarnautų šeimos gerovei ir visos Lietuvos dabarčiai bei ateičiai.

„Visos bėdos mūsų šeimose prasideda tada, kai nustojam atidžiai klausyti Dievo žodžio“, – sakė arkivyskupas per pamokslą, atkreipdamas dėmesį į Evangelijoje minimas šeimas, kuriose vyrauja darna ir klusnumas Dievo valiai.

Pasak ganytojo, šeima dvasiškai serga visoje Europoje, joje yra daug norinčiųjų sunaikinti gerą krikščionišką šeimą. Ir Lietuvoje šioje srityje netrūksta bėdų: tai santuokos, „pabandymai“ rintai neįsipareigojant santuokiniam gyvenimui ir ištikimybei iki mirties, mažai auginama vaikų, emigracija, silpninanti ir net sugriaunanti šeimas. Arkiv. S. Tamkevičius sakė, jog galime tik pasidžiaugti visuomeninėmis organizacijomis, ginančiomis šeimos institutą, siekiančiomis Nacionalinio susitarimo. Sykiu jis apgailestavo, kad joms netrūksta priešininkų, turinčių visai nekrikščionišką požiūrį į šeimą – o juk būtent tvirta šeima yra Lietuvos ateities garantas.

-kait-

Į Lietuvą sugrįžo prel. dr. Pranas Gaida

Rugsėjo 20 d. į Kaišiadorių vyskupiją sugrįžo prel. jub. dr. Pranas Gaida. Iki pastarojo meto jis gyveno ir dirbo Kanadoje, daugelį metų redagavo Kanados lietuvių katalikų savaitraštį „Tėviškės žiburiai“. Prelatas apsigyveno Aukštadvaryje, Šv. Domininko rektorato bute.

Prel. P. Gaida gimė Kiauklių parapijoje, Kaišiadorių vyskupijoje; studijavo Kauno kunigų seminarijoje, kunigu įšventintas 1937 m. 1940 m. pasitraukė į Vakarų, kur studijavo Freiburgo (Vokietija) ir Liuveno (Belgija) universitetuose, apgynė teologijos daktaro laipsnį. Nuo 1950 m. gyveno Kanadoje. 1996 m. leidykla „Mintis“ išleido Prano

Gaidos-Gaidamavičiaus raštus – veikalus: „Išblokštasis žmogus“, „Milžinas, didvyris, šventasis“ ir „Didysis nerimas“; išsamų įvadą (įvadinį straipsnį) šiam leidiniui parašė Jonas Balčius.

Prel. P. Gaida 1981 m. Romoje yra išleidęs knygą „Nemarus mirtingasis“ apie Dievo tarno Teofiliaus Matulionio gyvenimą; jo pastangomis knygos santrauka buvo išleista vokiečių, portugalų ir ispanų kalbomis.

2009 m. vasario 16 d. prel. P. Gaidą LR Prezidentas apdovanojo ordinu „Už nuopelnus Lietuvai“ Komandoro didžiojo kryžiumi.

-Kš-

Kauno bibliotekos jubiliejus

Rugsėjo 29 d. Kauno Šv. arkangelo Mykolo (Igulos) bažnyčioje malda prasidėjo Kauno viešosios bibliotekos 60-ties metų jubiliejaus minėjimas. Šv. Mišiose melstasi už mirusius ir gyvus bibliotekos darbuotojus. Liturgijai vadovavo bažnyčios rektorius kun. Tomas Karklys, koncelebravo kun. Artūras Kazlauskas. Kartu meldėsi įvairių bibliotekos padalinių atstovai, skaitytojai bei šventės svečiai.

Homilijoje kun. A. Kazlauskas paaiškino arkangelų vardų reikšmę, priminė, kad Liuciferis buvo šviesos angelas, ir atkreipė dėmesį į Jėzaus žodžius: „<...> jei tavyje esanti šviesa tamsi, tai kokia baisi toji tamsa!“ (Mt 6, 23). Nepaisant to, reikia nenuleisti rankų, kai atrodo, kad pasaulyje nėra šviesos. Reikia pasitikėti Dievu, užtarti maldoje vieniems kitus ir tikėti, kad Dievas išlaisvins. Kun. A. Kazlauskas sakė, jog dažnai vaikus, o kartais ir suaugusiuosius vadiname angelais. Jis linkėjo būti angelais tikrąja šio žodžio prasme – būti Dievą skelbiančiais Dievo pasiuntiniais.

Bibliotekos bendradarbiai atnašų procesijoje nešė rudens gėlių altoriui papuošti, degančią žvakę, kuri priminė visus mirusius darbuotojus ir skaitytojus, knygas, skirtas Kauno

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ateitininkų medikų korporacijos „Gaja“ atstovė Vita Baltušytė atskleidė priežastis, kodėl išitraukė į ateitininkų organizaciją. „Tai buvo žmonės, kurie mane sužavėjo: jie buvo drąsūs, energingi ir karštai gynė savo interesus, – sakė V. Baltušytė. – Prieš šešerius metus universitete įkūrėme ateitininkų organizaciją, ir mūsų buvo tik penki žmonės, dabar – dvidešimt. Tai nedidelė korporacija, bet džiaugiamės ir manome, kad geriau keli nariai, bet stipri korporacija, negu gausi „popierinė“. Į korporacijos organizuojamus renginius ateina daug žmonių: ir studentų, ir universiteto darbuotojų.“

Vytauto Didžiojo universiteto ateitininkų draugovės atstovas Vincentas Lizdenis taip pat papasakojo apie tai, kaip kūrėsi jų draugovė. „Oficialiai mūsų draugovė veikia tik dvejus metus, – sakė jis. – Kai pradėjome veiklą, buvome tik dviese, susitikdavome koplyčioje, nors turėjome puikias sąlygas – VDU Katalikų teologijos fakulteto dekanas džiaugėsi mūsų veikla ir siūlė susitikimams įvairias fakulteto auditorijas. Žinoma, buvo labai džiugu, bet dar didesnę džiaugsmą teikė tai, kad į bendraminčių susirinkimus ateidavo vis daugiau jaunų žmonių.“ Šiandien Vytauto Didžiojo universiteto ateitininkų draugovėje yra trisdešimt narių.

Vincentas Lizdenis teigė, kad jų draugovėje laukiami ir studentai, ir dėstytojai, puoselėjantys krikščioniškąją kultūrą bei žinantys, kas yra patriotizmas. „Dievas mums padovanojo du svarbiausius dalykus – Tėvynę ir šeimą. Tie dalykai nepakeičiami. Gimei Lietuvoje, Lietuva – tavo Tėvynė. Aš tuo faktu asmeniškai labai džiaugiuosi“, – sakė jis.

Žurnalą „Ateitis“ pristatė šio žurnalo bendradarbė Agnė Markauskaitė, kviesdama bendradarbiauti rašant religijos, mokslo, literatūros, meno, muzikos, teatro temomis. Pasak A. Markauskaitės, leidinys unikalus ne tik tuo, kad ateinančiais metais vasario mėnesį švęs šimtmečio jubiliejų, – nuo „Ateities“ žurnalo pavadinimo kilo ir ateitininkų organizacijos vardas.

-Iz-

Ateitininkų medikų korporacijos „Gaja“ metinė šventė

Spalio 2 d. Kauno technologijos universiteto (KTU) III rūmuose vyko ateitininkų medikų korporacijos „Gaja“ metinė šventė. Ji prasidėjo šv. Mišiomis KTU koplyčioje. Liturgijai vadovavo Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) klinikų kapelionas kun. Nerijus Šmerauskas, kartu meldėsi gausus būrys korporantų ir svečių.

Homilijoje kun. N. Šmerauskas ragino išsigilinti į korporacijos pavadinimą, kuris atspindi nenugalimą gyvybę. Bažnyčiai minint Angelų Sargų – Dievo pasiuntinių dieną, verta pamąstyti apie Dievo duotą gyvybės dovaną, kuri mūsų pasaulyje dažnai būna apiplėšiama. Tačiau gydytojai kaip Dievo pasiuntiniai pašaukti saugoti gyvybę ir padėti ją palaikyti. Gydytojų katalikų ateitininkų užduotis būti atsigręžusiems į Dievą tikėjimo akimis, būti Dievo darbų nešėjais.

Po homilijos korporacijos nariai buvo pakelti į senjorus ir filisterius. Jie perskaitė priesaiką ir priklaupę pabučiavo korporacijos vėliavą. Buvo palaimintos naujos kepuraitės su korporacijos simbolika. Šv. Mišias vainikavo ateitininkų himnas. Po šv. Mišių pasipylė nuoširdūs sveikinimai ir linkėjimai. Išskirtinę dovaną įteikė Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto studentų

korporacijos „Tilia“ atstovai. „Norėjome jums padovanoti truputį istorijos“, – sakė „Tilia“ atstovas, įteikdamas ateitininkų himną, išleistą prieš karą.

Šventėje buvo pristatyta korporacijos valdybos metų veiklos ataskaita, kurioje atsispindėjo trys susiformavusios tradicijos: Ligonių dienos minėjimas (vasario 11 d.), pavasarį švenčiama Gyvybės savaitė ir mokslų metų užbaigimo žygis. Po ataskaitos vyko forumas tema „Kas yra gydytojas Lietuvoje?“. Šventę vainikavo agapė.

-sam-

Paskaita apie Dievo Motinos atvaizdus

Spalio 6 d. Kauno miesto ir arkivyskupijos muziejuje paskaitą „Švč. Mergelės Marijos gerbimo meninė išraiška XX a. I pusėje“ iš paskaitų ciklo „Lietuvos dailės istorijos eskizai“ skaitė humanitarinių mokslų daktarė Skirmantė Smilgytė-Žeimienė. Jos žodžiais, XIX a. antrojoje pusėje Europoje būta itin daug Švč. Mergelės Marijos apsiųsireiškimų, tiesa, ne visus Bažnyčia pripažino. Bet pripažintieji ir ypač žymiausieji apsiųsireiškimai – Paryžiaus ir Lurdo traukė į šias vietas daugybę piligrimų ir tapo pretekstu plisti Švč. Mergelės Marijos maloningosios atvaizdams. Jie buvo kuriami pagal apsiųsireiškimus patyrusiųjų pasakojimus.

Paryžiuje apsiųsireiškusiai Dievo Motina vaizduojama su iš jos rankų plūstančiais spindulingaisiais malonių pluoštais. Prelegentė rodė lietuviškuosius šio atvaizdo variantus: tapytąjį Igno Šlapelio; iš medžio kurtuosius liaudies meistrų; atviruką, išspausdintą Marijonų spaustuvėje Marijampolėje 1904 m.; skulptūrinį Veliuonos bažnyčios šventoriuje, pastatytą Lietuvos nepriklausomybės 10-mečio proga.

Pasak dr. S. Smilgytės-Žeimienės, Lietuvoje nedaug atvaizdų, sukurtų pagal Lurdo Švč. Mergelės apsiųsireiškimą. Parodžiusi tris Švč. M. Marijos skulptūras, kurios gerbiamos Lurde (iš jų tik dvi karūnuotos), ir jas aptarusi – visose Dievo Motina ties krūtine sudėjusi rankas malda, vilkinti baltai, jos kojos pražydušios rožėmis, – prelegentė jas gretino su lietuviškaisiais sekiniiais – Švč. Mergelės Marijos skulptūromis Plungės, Kretingos, Gardamo lurduose, taip pat Telšių, Vilkaviškio bažnyčiose, Kretingos vienuolyne, pabrėždama, jog lietuviai jas arba atsiveždavo iš Lurdo, arba kurdavo mėgdžiodami Lurdo skulptūras. „Lurdai ypač plito Žemaitijoje. Šią madą į Lietuvą atvežė dvarininkai. Čia lurdus stengtasi kuo tiksliau imituoti – kad būtų kuo panašesni į Lurdo aplinką, net iš tenykščio upelio parvežto vandens įpildavo į upelį, prie kurio paprastai rengdavo lurdą“, – sakė dr. S. Smilgytė-Žeimienė. Ji atkreipė dėmesį į Šiaulių Šv. Roko bažnyčios paveiksle, kurį pagal Lurdo apsiųsireiškimą nutapė Petras Kalpokas, vaizduojamos Švč. Mergelės Marijos rankas: „Jos sunertos kitaip. Tai tarsi lengva aliuzija į Aušros Vartų Dievo Motinos rankų padėtį.“

Mokslininkė priminė, jog ir Švč. Mergelės Marijos maloningosios, ir Lurde apsiųsireiškusiosios atvaizdai laikomi jos Nekaltojo Prasadėjimo gerbimo formomis. Kai popiežius Pijus IX paskelbė Nekaltojo Prasadėjimo dogmą, Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasadėjimo kultas ėmė sparčiai plisti Lietuvoje, tai liudija čia tuomet išpopuliarėjusios gegužinės pamaldos, vykusios ne tik bažnyčiose, bet ir kaimuose prie koplytstulpių, į juos ikėlus Nekaltai Pradėtosios Švč. Mergelės Marijos, stovinčios ant Žemės rutulio ir pamynusios žaltį, skulptūrėles.

kunigų seminarijai, duoną ir vyną. Po šv. Mišių kun. T. Karklys pasveikino visą Kauno apskrities viešosios bibliotekos bendruomenę ir palaimino bibliotekos vėliavą, po kuria vienijasi visi jos nariai. Kauno viešosios bibliotekos direktorė Asta Naudžiūnienė pasidžiaugė pašventinta bibliotekos vėliava – prasmės ir stiprybės simboliu, ir išreiškė viltį, kad ji dar ilgam suburs bendram darbui ištikimus Lietuvos kultūros puoselėtojus. Visiems bibliotekos darbuotojams, skaitytojams ir partneriams direktorė linkėjo atrasti santarvę, išmintį ir pažinimą. Vėliau šventė persikėlė į Kauno apskrities viešosios bibliotekos patalpas. Prie bibliotekos pastato buvo pasodintas ąžuoliukas, sutikti svečiai, koncertavo Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų orkestras. Oficialaus renginio metu buvo daug sveikinimų, apdovanojimų, pristatytas dokumentinis filmas apie bibliotekos veiklą.

-sam-

Kalbų diena Marijonų gimnazijoje

Rugsėjo 17 d. Marijonų gimnazijoje, kaip ir kiekvienais metais, paminėta Europos kalbų diena, kurią organizavo užsienio kalbų mokytojos. Buvo iškabinti plakatai su Europos šalių žemėlapiais, mokinių piešiniai bei įvairūs atvirukai. Gimnazijoje mokiniai mokosi net keturių Europos kalbų: lietuvių, rusų, anglų ir vokiečių.

Europos Sąjunga bei Europos Taryba 2001 m. rugsėjo 26 d. ėmėsi Europos kalbų metų iniciatyvos ir paskelbė Europos kalbų dieną, kurios paskirtis šviesti visuomenę Europos daugiakalbystės klausimais, puoselėti kultūrų ir kalbų įvairovę, skatinti visus mokytis kalbų.

Renginį daina ir aforizmais apie kalbą pradėjo penktosios klasės mokiniai: „Be kalbos nėra žmogaus. Be kalbos nėra tautos. Be kalbos nėra minties. Kalba – svarbiausia žmonių bendravimo priemonė. Juk kalba – tai tiesioginė tautų kultūros išraiška.“ Visos klasės

dainavo, deklamavo ir vaidino anglų, rusų, vokiečių kalbomis.

Dalyvaudami tokio pobūdžio renginiuose, mokiniai gali patirti, kiek yra naudinga mokėti vieną ar kitą užsienio kalbą. Tokie renginiai skatina kalbų mokymosi įvairovę, ugdo pagarbą visoms Europos kalboms. Ši diena ir mokiniams, ir mokytojams padovanojo daug nepakartojamų įspūdžių.

-mgi-

Keliais žodžiais

Jonava. Paskutiniiais mėnesių penktadieniais Jonavos Šv. apaštalo Jokūbo parapijoje rengiamos Ligonų dienos. Tą dieną parapijoje ypatingas dėmesys skiriamas ligoniams, ypač tiems, kurie negali sekmdieniais dalyvauti šv. Mišiose. Visi parapijos nariai, turintys namie ligonį, raginami paskutinį mėnesio penktadienį pakviesti kunigą, kad aplankyti jį su sakramentais. Tam kiekvieną mėnesį sudaromas ligonių lankymo paskutiniiais mėnesio penktadieniais sąrašas. Už parapijos ligonius meldžiamasi ir tos dienos vakaro šv. Mišiose. Parapijoje kunigą ligoniui galima pakviesti ir bet kuriuo kitu laiku.

Raudondvaris. Rugsėjo 26 d. Raudondvario parapijoje vyko šios parapijos Gyvojo rožinio bendruomenės narių susitikimas. Apie 80 narių vienijanti bendruomenė savo susitikimą, kaip ir dera, pradėjo bažnyčioje rožinio malda. Sumos šv. Mišiose melstasi už parapijos Gyvojo rožinio bendruomenės gyvus ir mirusius narius, kartu pakviečiant įsitraukti ir naujus parapijos tikinčiuosius. Po šv. Mišių dvasinė bendrystė tęsta parapijos namų salėje. Susitikimą sveikinimu ir bendra malda pradėjo parapijos klebonas kun. Augustinas Paulauskas. Gyvojo rožinio grupelių koordinatorė Saulutė Mikėnaitė apžvelgė rožinio maldos istoriją ir svarbą šių dienų pasaulyje. Vėliau pasidalyta lankstinukais su rožinio maldos slėpiniais, maldos patirtimi bei bičiuliška arbata.

Nekaltojo Prasidėjimo kultą puoselėjo Kretingos vienuoliai pranciškonai, dominikonai, marijonai, vargdienių seserys. „Stiprų postūmį Lietuvoje plisti Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo atvaizdams suteikė šios dogmos 50-metis“, – sakė prelegentė, demonstruodama Šakių r. Kaimelio, Kupiškio bažnyčių paveikslus, kuriuose Kūdikį laikanti Dievo Motina nutapyta sekant ispanų dailininko Bartolomės Estebano Muriljo daugiasiužėčiu paveikslu. Ji rodė ir kito siužeto, kuris Lietuvą pasiekė iš Italijos, – Švč. Mergelės Marijos, Nuolatinės Gelbėtojos, pavyzdžius: Išlaužo bažnyčios didžiojo altoriaus skulptūrą, Griškabūdžio bažnyčios vėliavą su šiuo atvaizdu.

Minčiai, kad XX a. 4 deš. Lietuvoje labai daugėjo Švč. Mergelės Marijos su Kūdikiu ir šventaisiais atvaizdų, iliustruoti dr. S. Smilgytė-Žeimienė pasitelkė Lukšių bažnyčios paveikslą. Be iliustracijų neliko ir jos pasakojimas apie Aušros Vartų Švč. Marijos atvaizdų plitimą. „Vilniuje XX a. pirmoje pusėje būta daug dirbtuvėlių, kurios imituodavo Aušros Vartų Marijos paveikslą apkaustus“, – teigė prelegentė, rodydama Skaistgirio, Žagarės bažnyčių pagrindinių altorių bei bažnytinių procesijų altorėlių su minėto atvaizdo sekiniais iliustracijomis. Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos kultą skatino tai, kad Vilnius buvo okupuotas lenkų. Tarpukariu plito paveikslėliai su šio paveikslu kopijomis bei priedais, kaip antai: „Aušros Vartų Marija, globok mūsų šalį.“ Ši kultą stiprino iševiją, ilgėdamasi paliktos tėvynės.

Aušros Vartų Marijos kulto būta tokio stipraus, kad vaizduojant Mariją net nusižengta istorinei tiesai. Pavyzdžiui, Povilo Puzino tapytame paveiksle, kuris yra Panevėžio katedroje, šv. Kazimieras meldžiasi prie Aušros Vartų Švč. Marijos atvaizdo. O juk jis sukurtas vėliau, nei gyveno šventasis.

Prelegentė, rodydama Šiluvos koplyčios architekto Antano Vivulskio projektą, pagal kurį sukurta Švč. Dievo Motinos skulptūra turėjo puošti šią šventovę, apgailestavo, jog kūrėjas mirė nespėjęs įgyvendinti originalios, meniškos idėjos. Paskaitą menotyrininkė baigė paminėjusi kitus Lietuvoje aptariamuoju laikotarpiu plitusių Švč. Marijos Širdies bei Škaplierinės, taip pat Dievo Motinos Rožinio atvaizdus.

-jkk-

Nauji leidiniai

Dalia Vasiliūnienė. Žemaičių Kalvarija: Pilgriminio centro istorija ir dailė XVII–XIX a. – Vilnius: Aidai, 2010. – 480 p., iliustr.

„...pati mintis, kad 40 tūkstančių žmonių susirinko iš už keliasdešimt mylių dėl tos vienos procesijos, dėl to apvaikščiojimo, kad 40 tūkstančių širdžių, vieno uolau tikėjimo atgaivintų, dega vienu jausmu, vienu Dievo garbinimu, išsiliejančiu iš sielų visuotinėmis religinėmis giesmėmis, galybe saldybės ir palimos ašaromis <...>. Ir kas čia gali išlikti atšalęs? – Niekas.“ – Antano Baranausko laiškas tėvams, 1856 m. liepos 28 d.

Viena iš XVII a. Europoje įkurtų kalvarių Žemaitijos Naujoji Jeruzalė tapo reikšmingu piligriminiu ir kultūriniu centru, liudijančiu, kad Lietuvoje vykę religiniai procesai buvo suleidę gilią šaknis į europines tradicijas. Knygoje atskleidžiama jaudinanti ir permaininga, šiandien primiršta Žemaičių Kalvarijos istorija nuo jos įkūrimo iki dominikonų vienuolyno uždarymo XIX a. Daug dėmesio skiriama išlikusiam architektūros ir dailės paveldui, pilgriminio centro kūrėjams, dvasingumo puoselėtojams, pamaldumo tradicijoms.

NUOLANKI MALDA

30 eilinis sekmadienis (C)

Sir 35, 12–14. 16–18; 2 *Tim* 4, 6–8. 16–18; *Lk* 18, 9–14

Jėzus išpėja, kad malda gali būti netinkama. Pavyzdžiui, jei daugžodžiaujant stengiamasi priversti Dievą ją išklausti arba kai malda tėra vien tuščiai beriami žodžiai, neįtraukiama širdis. Tačiau fariziejaus maldai netinka šie priekaištai. Vis dėlto palyginimo pabaigoje nuskamba aiški ištarmė: įsitikinusio savo teisumu nuteisino jo malda. Kodėl? Fariziejaus malda iš tikrųjų yra monologas su savimi, joje nuolat minimas įvardis *aš*. Melsdamasis jis neatsiplėšia nuo sukimosi apie save patį. Muitininkas žvelgia vien į Dievą. Jis tik ištaria: „Dieve, būk gailestingas man, nusidėjėliui!“, taip pat mušasi atgailos ženklan į krūtinę. Šiuo gestu vaizdžiai parodomas tikras kaltininkas – širdis, iš kur kyla nuodėmė.

Biblijos žmogus žvelgia į gyvenimą Dievo požiūriu. Jis yra Kūrėjas, Tėvas ir Teisėjas, jam reikės duoti gyvenimo apyskaitą. Pirmajame skaitinyje girdėjome: „Kas nuoširdžiai tarnauja Dievui, bus išklaustas; <...> Nuolankiojo malda prasiskverbia pro debesis.“ Tikintysis maldoje dėkoja Dievui, jo atsiprašo ir klausia: ko Dievas laukia iš manęs? Tačiau šio pasaulio žmogus dažniau linkęs į viską žvelgti iš savo perspektyvos, nepaisydamas Dievo garbės. Jis pirmiausia klausia: ką *man* duos religinis gyvenimas, tikėjimas, malda. Tuomet į pirmą vietą lengvai išnyra *aš*.

Nors šv. Paulius savo dvasiniame testamente Timotiejui taip pat vartoja įvardį *aš*, kiekvienam aišku, kas yra apaštalo gyvenimo centras ir tikslas: „Iškovoju gerą kovą, baigiau bėgimą, išlaikiau tikėjimą. Todėl manęs laukia teisumo vainikas, kurį aną dieną man atiduos Viešpats, teisingasis Teisėjas.“ Paulius tai sako žvelgdamas į netrukus būsimą galutinį susivienijimą su nukryžiuotu ir prisikėlusiu Viešpačiu. Apaštalas pabrėžtinai skelbia, kad nuteisinimas pasiekiamas ne žmogaus nuopelnais, bet Dievo malone.

Du žmonės atėjo į šventyklą. Pirmasis panašus į vyresnįjį brolių palyginime apie sūnų palaidūną. Jis lygina save su tais, kuriuos sutinka gyvenimo kelyje. Tai yra jo gyvenimo variklis ir pagrindas. Priima save tik todėl, kad laiko save geresniu už kitus. „Dėkoju tau, Dieve, kad nesu toks kaip kiti žmonės.“ Nors mini Dievą, Dievas jam nėra būtinas. Pakanka lyginimosi su kitais. Kitais žodžiais tariant, Dievo reikia tik tam, kad pateisintų šią savo gyvenimo nuostatą. Toks Dievo suvokimas jam padeda ramiai vakare užmigtį, nes kiti yra blogesni.

Kitas žmogus net nedrįsta pakelti akių. Jis nesižvalgo aplinkui ir nedrįsta lygintis su kitais. Pernelyg gerai žino, koks būtų to lyginimosi rezultatas. Jis bendradarbiauja su okupacine valdžia, išduoda savo tautą ir iš to pelnosi. Todėl panašiai kaip sūnus palaidūnas mato vienintelę išeitį – kreiptis į Dievą. Vienintelė viltis, kad Dievas bus gailestingas. Žmonių gailestingumo tikėtis beviltiška. Vis dėlto nueina namo nuteisintas jis, ne anas.

Ar šis Evangelijos nuosprendis yra teisingas? Nejaugi lygintis su kitais yra blogai? Lyginimasis su kitais išduoda mūsų nebrandumą. Kaip galime tikėtis, kad būsime priimti nematomo Dievo, jei neįstengiamo užmegzti brandaus ryšio su tais, kuriuos matome ir su kuriais tiesiogiai bendraujame? Brandus ryšys yra galimas tik tada, kai žmogus patiki savo vertumu. Tikra draugystė ir meilė neįmanoma netikint, kad esi Dievo mylimas. Esi vertas meilės nepaisant jokių žmogiškųjų rangų, nuopelnų, pasiekimų. Be suvokimo ir pasitikėjimo, jog esi mylimas Dievo vaikas, neįmanomas susitikimas su kitu asmeniu kaip su lygiu. Tuomet visada bus vieni geresni, o kiti blogesni. Ne mums pavesta vertinti ir teisti kitus. Muitininkas pasitikėjo Dievu, todėl jam atsivėrė augimo galimybė ir jis galėjo eiti namo nuteisintas. Jėzus šį palyginimą taiko tiems, kurie manė esą teisūs. Iš tikrųjų jie tik patys save tokiais laikė. Fariziejus nėra blogas žmogus. Jis dirba, meldžiasi, pasninkauja, yra sąžiningas ir atiduoda dešimtinę. Velnias leidžia žmogui puoselėti daugybę dorybių, jei jam lieka viena pati didžiausia yda – puikybė. Piktasis gali nekankinti neskaisčiomis mintimis, pykčiu, tinginyste, jei širdyje puikuosimės savo tobulumu, manysime esą geresni už kitus. Žinoma, didžiausia klaida būtų, jei gyvenime elgtumės kaip muitininkas, o bažnyčioje kaip fariziejus.

Iš šventyklos muitininkas išėjo nuteisintas. Jis tapo nauju kūriniu, gavo atleidimą ir gali gyventi ramybėje su Dievu. Bažnyčioje taip pat stojame gyvojo Dievo akivaizdon. Nuteisinti būsime tuomet, kai, pasitikėdami Dievo malone, atvirai pažvelgsime į savo širdį. Yra daug būdų atlikti sąžinės peržvalgą. Dievo šviesoje apžvelgdami dienos įvykius bei susitikimus, turime dėkoti už malones ir atsiprašyti už suklydimus. Naudinga peržvelgti dešimt Dievo įsakymų ar apmąstyti septynias didžiąsias nuodėmes. Verta apsvarstyti santykį su Dievu, su artimu ir savimi pačiu. Turime ieškoti ir trokšti Dievo žodžio šviesos: apmąstyti atgailos psalmes ar Evangelijos palyginimus, bylojančius apie atleidimą, sekti evangelinių palaiminimų pavyzdžiu. Dievo žodis mus nušviečia, paguodžia, bet taip pat teisia (plg. *Jn* 12, 47–48). Todėl stokime Viešpaties akivaizdon pasitikėdami jo žodžiu: „Dieve, būk gailestingas man, nusidėjėliui!“

ZACHIEJAUS PAMOKOS

31 eilinis sekmadienis (C)

Išm 11, 22–12, 2; 2 Tes 1, 11–2, 3; Lk 19, 1–10

Zachiejus yra labai turtingas muitininkų viršininkas, o drauge visiškas vargšas. Jis vienišas ir atmetas savo tautiečių. Tai žmogus, uždarytas savo nuodėmės, baimės, gėdos kalėjime. Jis supančiotas netikėjimo tinklais – nebetiki, kad gali būti mylimas ir gali mylėti. Evangelijoje sakoma, kad jis negalėjo pamatyti Jėzaus dėl minios, nes buvo žemo ūgio. Tačiau Zachiejui didžiausia kliūtis buvo ne žemas ūgis, bet egoizmo supančiota širdis. Sunkumai kilo ne tik iš jo paties. Jis negalėjo matyti Jėzaus dėl minios, kuri atmetimu ir panieka pastatė neįveikiamą sieną. Zachiejus jautėsi nepriimamas tautiečių bendruomenės ir nesijautė tarp jų savas. Žmogus, kuriam be perstojo kalbama, kad yra blogas, pats ima tuo tikėti. Kolaboravimas, išdavystė ar viešas skandalas gali užrakinti žmogų jo nuodėmės pasaulyje. Žmogus patenka į uždara smerkimo ratą, kuris atima tikėjimą ir dar labiau skandina į blogį. Galime įsivaizduoti, koks nusivylęs buvo Zachiejus. Šis muitininkas žinojo, kad neturi nė vieno, kas galėtų nuvesti jį pas Jėzų. Jis žinojo esąs išbrauktas iš savo tautiečių širdžių.

Minia visaip trukdo Zachiejui ir Jėzui susitikti. Ji užstoja horizontą ir siekia įtraukti į save. Minioje skamba bereikšmiai lozungai ir surimuoti komerciniai kalamūrai. Ji užliūliuoja paviršutiniškume ir slopina troškimą asmeniškai sutikti Viešpatį. Minia mums perša pigius pasiteisinimus: visi taip daro; toks gyvenimas; nebūk balta varna... Minia yra taip pat įvairialypė. Joje yra abejingų smalsautojų, yra ir besižavinčių Jėzumi, tačiau norinčių šios pažinties privilegiją pasilaikyti tik sau. Minią sudaro įvairių politinių pakraipų atstovai, įsitikinę tik savo požiūrio teisingumu ir atmetantys kitus. Mes esame ne tik nuasmeninančios minios aukos, bet ir jos dalyviai. Esame aukos, kai minia mus įtraukia, užstoja horizontą ir trukdo mums susitikti Viešpatį. Tačiau drauge esame atsakingi, kai, būdami minios dalimi, nepriimame kito, skirtingo žmogaus ir nenorime leisti Dievo Dvasiai veikti.

Įlipti į medį išėjus iš minios, kuri tave atmetė, reiškia dar kartą parodyti savo mažumą ir nevykėliškumą, rizikuoti būti dar kartą atmetam ir išjuoktam tik dėl to, kad nori pamatyti Jėzų. Šis medis gali tapti išganymo arba mirties medžiu. Lipant į jį reikia klausytis Jėzaus, o ne minios balso. Jėzaus žodis perplėšia uždara Zachiejaus nuodėmės ratą. Nazareto mokytojas įlipusio į

medį akyse įžvelgia vilties žiburėlį. Balsas, kuris skiriasi nuo minios, paskelbia: „Man reikia šiandien apsilankyti tavo namuose.“ Zachiejaus namai iki šiol buvo jo vienišumas. Juose gyveno paniekos ir meilės trūkumo įkalinta širdis. Į šiuos namus šiandien įžengia Jėzus, laimindamas niekinamuosius ir atstumtuosius. Kristaus pasirodymas Zachiejaus namuose išgydo jo širdį ir išlaisvina didžiadvasiškos meilės raišką: „Viešpatie, pusę savo turto atiduodu vargšams.“ Jis išgydytas, pasirengęs susitaikinti su savimi ir su žmonėmis, kuriuos nuskriaudė. Prašykime sau Zachiejaus drąsos, o drauge melskime, kad mūsų gyvenimas taptų medžiu, į kurį įsilipęs ne vienas Zachiejus galėtų patirti išgydymą.

Kartais jaučiamės pasimetę. Pasiklystame ne tik grybaudami miške, kai negalime prisišaukti jokio žmogaus. Kiekvienam tenka išgyventi sumaišties ir pasimetimo laikotarpius, kai netikėtai ir dramatiškai keičiasi gyvenimo aplinkybės. Galime jaustis pasimetę svetimoje aplinkoje, tačiau vienintelis tikras pasimetimas yra atsisiskyrimas nuo Kristaus. Šiandienos Evangelijos pasakojime Zachiejus taip pat pasimetęs. Jis bando slėptis už savo turtų, tačiau svarbiausia tai, kad jo siela paklydusi. Kartais galime jaustis pasimetę, nors reguliariai lankome bažnyčią. Gal žengdami per bažnyčios slenksčių padarėme tą svarbiausią apsisprendimo žingsnį, trokšdami pamatyti Jėzų. Įžengti pro bažnyčios duris kai kam yra žygdarbis, panašus į Zachiejaus lipimą į medį. Gal pasimetėme minioje? Jėzus žvelgia į kiekvieną ir sako: „Šiandien noriu būti tavo namuose.“

Dievas atsiliepia į kiekvieną pagalbos šauksmą ar ženklą. Zachiejus troško pamatyti Jėzų, tačiau dar labiau šio susitikimo laukė Jėzus. Skaitinyje iš Išminties knygos paliudijama Dievo meilė kūrinijai: „Tu myli visa, kas yra, <...> nes nebūtumei padaręs, jeigu būtum neketęs.“ Taip pat parodoma Viešpaties taktika, išlėto, pamažu žadinant žmogaus širdies jautrumą: „Tu pataisai nusižengiančius pamažėle, įspėji ir primeni jiems dalykus, kuriais nusideda.“

Kartais pašaipiai ir pagiežingai apkalbami vieši nusidėjėliai, prieš mirtį susitaikę su Bažnyčia. Žmonės turbūt panašiai jautė pagiežą Zachiejui, kai Jėzus jį pakvietė lipti žemyn. Tačiau ši nuostata pasikeičia, kai Zachiejus prabyla apie savo atgailą. Jis pirmiausia visiškai atsidavė Dievui, o tuomet išsiliejo jo atgaila ir noras atsilyginti dėl nuodėmių. Iš Zachiejaus turi imti pavyzdį tie, kurie nuogaustauja, kad jų nuodėmės per didelės Dievui atleisti.

LAIMINGI ŠVENTIEJI

Visi Šventieji

Apr 7, 2–4, 9–14; 1 Jn 3, 1–3; Mt 5, 1–12a

Visų Šventųjų išskilmėje gerbiame visus šventuosius, o per juos garbiname vienintelį Šventąjį. Mišių dėkojimo giesmėje giedame: „Tavo didybę skelbia dangaus šventieji, nes, jų nuopelnus vainikuodamas, Tu savo malonės dovanas vainikuoji.“ Ši išskilmė yra tarsi pabaigtųjų šventė. Minėdami nesuskaitomą šventųjų sambūrį, stiprinamės viltimi gauti Kristaus žadėtą amžinojo gyvenimo vainiką. Mus taip pat apima ilgesys žvelgiant į dangų – savo tikruosius namus. Šventasis vyskupas kankinys Ignatas Antiochietis rašo: „Kai ten pateksiu, tapsiu tikru žmogumi.“ Krikščionis žino, kad jo tikrieji namai yra danguje, o mirtis tėra perėjimas į nesibaigiančią laimę. Visų Šventųjų išskilmė žadina mūsų viltį ir stiprina tikėjimą prisikėlimu. Vėlinių dieną minėsime pirma mūsų su šiuo tikėjimu iškeliavusius brolius ir seseris, laukiančius mūsų solidarumo per maldą. Konstitucijoje *Lumen gentium* apie bendravimą su šventaisiais sakoma: „Dangaus gyventojus prisimename ne vien dėl jų pavyzdžio, bet dar labiau dėl to, kad jiems rodoma broliška meilė stiprintų visos Bažnyčios vienybę vienoje Dvasioje“ (LG, 50).

Visų Šventųjų išskilmė kreipia žvilgsnį į žmogaus gyvenimo tikslą, pašaukimą į šventumą. Prisimename apaštalo Pauliaus raginimą: „Tokia gi Dievo valia – jūsų šventėjimas“ (1 Tes 4, 3). Antrasis skaitinys primena, kad šventumo pradmenys dovanojami jau dabar. Krikštu tapome Dievo vaikai, „bet dar nepasirodė, kas būsime“. Mūsų gyvenimas įgijo naują dieviškąją kokybę. Tačiau pasaulio kasdienybėje nelengva gyventi šiuo tikėjimu: „Pasaulis nepažįsta mūsų, nes ir jo nepažino.“

Per Visų Šventųjų išskilmę skaitoma palaiminimų Evangelija. Tie, kurie jau pasiekė amžinąją laimę, ejo tuo pačiu palaiminimų keliu. Ši šventė skelbia džiaugsmą ir atlygį visiems, kurie klausosi palaiminimų ir nori jais tikėti. Viešpaties džiaugsmu dalyvauja „milžiniška minia“, jame dalyvaujame ir mes. Bažnyčios bendrystė vienija mus su šventųjų būriu, kuriame skleidžiasi neįsivaizduojama Dievo dovanų įvairovė. Šventųjų užtariam, suvokiame, kad kiekvienas esame mylimas ir pasirinktas Viešpaties, kuris yra tikrasis laimės šaltinis.

Palaiminimais patikėti nėra lengva. Tai priešinga mūsų patirčiai, gali atrodyti naivu ir negyvenimiška. Pasaulyje išrandama nuolat naujų laimės receptų, žadama atskleisti sėkmės paslaptis. Subrendę žmonės blaiviai priima tokius laimės receptus: ne vienas jau yra nude-

gęs pirštus, besivaikydamas greito svajonių išsipildymo. Laimė visuomet lieka toli už horizonto, užtat trukdžiai ir laimės kaltininkai yra čia pat. Mes labai lengvai pakliūvame į savo susikurtų įsivaizdavimų pinkles. Manome, kad būsime laimingi pasikeitus valdžiai, įsigaliojus naujai sveikatos apsaugos, socialinių garantijų sistemai. Laukiame, kol nukris arba bent sustos kilusios kainos, liausis šaltis, lietus, niūri tamsa. Laukiame meilės iš savo aplinkos, kad kiti mus suprastų ir mylėtų. Anyta laukia, kada žentas pradės gyventi kitaip, žentas laukia įkyrių priekaištų pabaigos. Laukiame nesulaukiame, kad kiti pasikeistų – tada pagaliau būsime laimingi. Tačiau Jėzus mums rodo kitą pasaulio gerinimo ir laimės siekimo kryptį. Turime pirmiausia išritinti rąstą iš savo akies.

Dievo žodis šiandien skelbia apie laimę jau čia ir dabar. Nerandame laimės, nes nuolat ieškome jos kažkur kitur. Elgiamės taip, tarsi šis pasaulis būtų galutinis. Laimės neįmanoma rasti, nes jos nėra ten, kur žmonės ieško, arba bando ją sukurti. Laimės negarantuoja nei turtai, nei linksmybės, nei valdžia, nei žmogiškoji sėkmė ar garbė. Visi iš patirties žinome, kad įgijus trokštamą dalyką jis praranda žavesį ir patrauklumą, o laimė taip ir lieka tolimame horizonte. Laimė gali būti tik Dievo karalystėje, nes ji yra jos vaisius. Turime pirmiausia ieškoti Dievo karalystės, o visa kita bus pridėta (plg. Mt 6, 33). Laimė yra patikėti Dievo žodžiu ir jo siūlomam gyvenimo keliui. Laimės neieškoma, ji tiesiog priimama dovanai.

Viešpaties laimė nėra nukeliama į vėlesnį laiką. Ji nėra saistoma aplinkybių, nepriklauso nuo to, kaip su mumis elgsis kiti. Laimė mums atvira tiek, kiek atsiveriame Dievo karalystei ir išsilaisviname nuo šio pasaulio diktuojamų varžtų. Šiame gyvenime mes rengiamės amžinybei anapus mirties, kur tikime gyvenimą prisikėlusio Kristaus galia. Šventieji jau dalyvauja šioje tobuloje laimėje.

Laimė per tikėjimą Dievo žodžiu duodama dovanai, tačiau jos kaina be galo didelė. Apreiškimo knygoje vaizduojama milžiniška minia baltais apsiaustais vilki ne dėl savo nuopelnų: „Jie išplovė savo apsiaustus ir juos išbalтино Avinėlio krauju.“ Šventieji kiekvienas savaip sujungė savo gyvenimo auką su Kristaus kryžiaus auka. Jie atlaikė persekiojimus ir suspaudimus, nes tikėjo Dievo žodžiu. Jie tikėjo Tuo, kuris išaukština nuolankiuosius ir pasotina alkstančiuosius. Dievo tarnų kaktos paženklintos antspaudu. Dievo išrinktieji priklauso tik Viešpačiui. Branginkime Šventosios Dvasios antspaudą, kuriuo vienijamės su Viešpaties išrinktųjų minia. Tai nepelnyta dovana, apmokėta brangiausioju Jėzaus krauju.

GYVŪJŲ DIEVAS

32 eilinis sekmadienis (C)

2 Mak 7, 1–2, 9–14; 2 Tes 2, 16–3, 5; Lk 20, 27–38

Evangelijoje nuskamba žodžiai: „Dievas nėra mirusiųjų Dievas, bet gyvųjų.“ Šiandienos skaitiniai kviečia mus naujai apmąstyti gyvybės ir gyvenimo dovaną. Krikščioniui gyvenimas nesibaigia mirtimi ir tęsiasi amžinai. Popiežius Jonas Paulius II enciklikoje *Evangelium vitae* rašė: „Gyvenimas, kurį žada ir duoda Jėzus, yra „amžinas“ todėl, kad tai pilnutinis dalyvavimas „Amžinojo“ gyvenime“ (EV, 37). Žodžiais „pilnutinis dalyvavimas“ nusakoma pati gyvenimo kokybė. Tai kažkas daugiau, negu vien buvimas, net besitęsiantis amžinai. Jėzus atėjo, kad žmonės patirtų gyvenimo apstybę (plg. Jn 10, 10). Kalbama apie gyvenimo kokybę, pilnatvę, intensyvumą ir gerumą. Vienas žmogus, paklaustas apie gyvenimą, atsakys su dėkingumu ir džiaugsmu, o kitas tik atsidus ir su kartėliu ištars: koks čia tas gyvenimas... Jo mintyje sukasi vien nesėkmės ir skauduliai. Jei Dievas yra pilnas gyvybės ir yra gyvųjų Dievas, vadinasi, krikščionio pašaukimas yra gyvenimo pilnatvė, o ne ribotas, beprasmis buvimas. Žmogus gimsta, auga ir miršta. Žvelgdamas į neišvengiamą gyvenimo tėkmę, psalminkas prašo: „Išmokyk mus suskaičiuot, kiek dienų mūsų amžių, kad mūsų širdis išmintinga paliktų“ (Ps 89). Kiekvienas žmogus anksčiau ar vėliau susiduria su neišvengiama mirties perspektyva. Kuo anksčiau ir aiškiau tai suvokiame, tuo pilnatviškiau galime išgyventi gyvenimą. Evangelija nurodo tikrąjį kelią į gyvenimo pilnatvę, žmogaus troškimų išsipildymą.

Šiandienos skaitiniai atskleidžia dvi nuostatas. Sadukiejų požiūriu, mirtis yra galutinė tikrovė. Atsidūrę prieš neperžvelgiamą mirties sieną, jie tvirtina, kad anapus nieko nėra. Jie pasikliauja žmogiškąja išvalga ir nepriima prisikėlimo. Kitokios nuostatos laikosi Makabiejų knygos tikėjimo kankiniai. Jiems mirtis nėra gyvenimo pabaiga. Jie sudeda viltis į Viešpatį, kuris pašaukė į gyvenimą ir dėl kurio jie miršta. Jie pasitiki, kad bus prikelti, nors protu negali to paaiškinti. Motina ir septyni jos sūnūs taip pat stovi prieš tamsą, tačiau viltingu žvilgsniu ją perskverbta, nes pasitiki tuo, kuris nušviečia bet kokias tamsybes.

Šie skaitiniai mus ragina ne vien tikėti į Dievą, bet taip pat juo pasitikėti. Pasitikėti nepriklausomai nuo to, kad dažnai nesuprantame kurlink jis mus veda. Tikėjimas į Dievą reikalauja papildomo žingsnio – pasitikėjimo ir atsidavimo jam. Be to tikėjimas yra nepilnas arba miręs. Tai būtų panašu į netikrą draugystę: jei žmogų vadintume draugu, tačiau nepasitikėtume juo ir nepatikėtume visų

mums brangių ir svarbių dalykų. Panašiai kaip žmogiškasis pasitikėjimas atsiranda ne iš karto, bet ugdomas mažais žingsneliais, taip pat yra ir tikėjimo srityje. Tokio pasitikėjimo, kurį parodė tikėjimo kankiniai, mokomės siekti pavesdami Dievui smulkius kasdienos reikalus.

Sadukiejai užduoda klausimą, kurį, gal kitokiais žodžiais, užduodame mes: ar reikia tikėti mirusiųjų prisikėlimu ir kaip tuo patikėti. Jėzus pirmiausia atsako į jų pateiktą pavyzdį: aname pasaulyje neves ir netekės. Nors sadukiejų klausimas yra specialiai sugalvota groteskiška situacija, jis išduoda jų mintyse glūdinčią amžinojo gyvenimo sampratą. Pirmoji Jėzaus atsakymo dalis byloja: apie gyvenimą anapus mirties nedera kalbėti naudojantis žemiškojo gyvenimo patirtimi. Jei remsimės savo patirtimi, neišvengiamai nuklysim. Naujoji būtis tokia skirtinga nuo žemiškosios, kaip skiriasi žmonės ir angelai.

Įrodydamas sadukiejams mirusiųjų prisikėlimą, Jėzus cituoja Mozę. Jis remiasi jų pripažįstamu didžiuoju autoritetu, nes sadukiejai nepripažino kitų pranašų. Iš tikrųjų Jėzus nieko neįrodinėja, o tik remdamasis Raštu parodo, kad neigti prisikėlimą reikštų atmesti tikėjimą tikruoju ir gyvuoju Dievu. Jei tikime į gyvųjų Dievą, turime juo pasitikėti. Neigti prisikėlimą reikštų gyvąjį Dievą prilyginti nebyliams stabams.

Neįmanoma tikėti prisikėlimu, jei tai tėra tik grynai intelektinė problema. Tikėdami turime angažuotis ir priimti riziką. Septyni broliai ir jų motina karaliaus akivaizdoje turėjo aiškų pasirinkimą. Jų ištikimybės apsisprendimas kilo ne tuomet, kai jie stoji karaliaus akivaizdoje. Jie jau seniai buvo pasiryžę rizikuoti savo gyvybe ir paliudyti ištikimybę gyvųjų Dievui. Žavėdamiesi tikėjimo kankinių drąsa, turime suvokti, kad jie gyveno persekiojimų sąlygomis. Šie žmonės liko ištikimi, nepaisydami kankinimų ir mirties grėsmės. Nors savo šalyje šiuo metu neišgyvename tiesioginių tikėjimo persekiojimų, turime suvokti, kad dvasinė kova su blogio jėgomis tebevyksta. Piktasis priešas kėsinais griauti santuoką ir šeimą, paniekinti žmogaus gyvybės orumą. Turime nuolat stiprinti savo apsisprendimą Jėzaus žodžiu: tikime gyvųjų Dievą ir jam gyvename.

Kai Dievui savo gyvenime skiriame jam deramą svarbiausią vietą, kiti dalykai taip pat stoja į savo vietas. Šiandienos pirmajame skaitinyje įspūdingas pavyzdys, kaip Dievas iškeliamas į pirmutinę vietą. Motina, kalbėdama sūnams gimtąja kalba, drąsina juos neišsigąsti ir neišsižadėti tikėjimo. Nors žemiškajame gyvenime jie neišvydo savo ištikimybės rezultatų, šiandienos liturgijoje švenčiame jų – ir mūsų – tikėjimo pergalę.

Popiežius kviečia į pasaulinį šeimų susitikimą

(KAP, KAI) Rugsėjo 24 d. Vatikane paskelbtas Benedikto XVI laiškas, adresuotas Popiežiškosios šeimos tarybos pirmininkui kardinolui Ennio Antonelli, kuriuo kviečiama į 2012 m. Milane vyksiantį pasaulinį šeimų susitikimą tema „Šeima – darbas – šventė“. Popiežiaus laiške pabrėžiama, kad darbo reikalavimai turi būti derinami su šeimos gyvenimo poreikiais. Atkreiptas dėmesys, jog darbas organizuojamas siekiant kuo didesnio pelno ir konkurencingumo, todėl jis neigiamai veikia šeimos struktūras ir bendruomeniškumą, skatina vis labiau plintančią individualistinę gyvenseną. Šiandien iš švenčių taip pat atimama jų pirminė prasmė ir jos paverčiamos proga skleisti vartotojiškumui ir bėgimui nuo kasdienybės.

Kardinolas E. Antonelli, pristatydamas popiežiaus laišką, pabrėžė, kad Pasauline šeimų diena ir kitomis Popiežiškosios šeimos tarybos iniciatyvomis siekiama sustiprinti šeimos ir Bažnyčios vaidmenį visuomenėje. Pasak kardinolo, netinkama šeimos nuostata laisvalaikio atžvilgiu gresia vidine tuštuma, pasidavimu masinio ritualizmo apraiškoms diskotekose, stadionuose, vartotojiškumu prekybos centruose. Kardinolas ragino naujai apmąstyti šį klausimą, kad laisvalaikis ne tik atitiktų šeimos uždavinius, bet ją ir pastiprintų. Jis taip pat pranešė, kad 2012 m. bus paskelbtos rengimo santuokai gairės. Pasak jo, rengiamu vadovu siekiama ne nustatyti normas, bet pateikti sielovadinius pasiūlymus. Šis sumanymas kilo dėl įvairiuose kraštuose labai skirtingo parengimo santuokai. Gairės rengiamos bendradarbiaujant su nacionalinėmis vyskupų konferencijomis. Popiežiškosios šeimos tarybos sekretorius vysk. Jeanas Lafitte'as,

pristatydamas rengiamą vadovą, sakė, kad dokumentas skiriamas ne tiek sužadėtiniams, o veikia kaip pagalbinė priemonė vyskupams ir kunigams, kad jie galėtų geriau remti šeimų sielovadą, padėti pasiręngti santuokai ir palaikyti šeimas visuose gyvenimo etapuose.

Tūkstantmečio plėtros tikslai – kova dėl taikos

(KAP, KAI) Rugsėjo 25 d. Vatikano spaudos centro direktorius kun. Federico Lombardi interviu Vatikano radijui komentavo rugsėjo 20–22 d. Niujorke vykusį Tūkstantmečio plėtros tikslų viršūnių susitikimą. Jis ragino turtinguosius kraštus dėti daugiau pastangų įgyvendinant Jungtinių Tautų nubrėžtus Tūkstantmečio plėtros tikslus. Vatikano spaudos centro direktorius priminė Benedikto XVI kalbą Londono Vestminsterio rūmuose. Popiežius kalbėjo apie didžiuosius žmonijos uždavinius: tolygią plėtrą, kovą su badu ir skurdu. Kun. F. Lombardi Tūkstantmečio plėtros tikslų programą pavadino gigantišku užmoju, reikalaujančiu ne tik vyriausybių, bet taip pat turtingųjų ir vargingųjų šalių visuomenių palaikymo. Pasak jo, Bažnyčia angažuojasi šiam uždaviniui atsižvelgdama į moralinę ir dvasinę perspektyvą, atskleistą enciklikoje *Caritas in veritate*.

Niujorke vykusiame JT aukščiausiojo lygio susitikime dėl Tūkstantmečio plėtros tikslų Šventojo Sosto delegacijai vadovavo Popiežiškosios *Iustitia et pax* tarybos pirmininkas kardinolas Peteris Turksonas. Pasak jo, tarptautinė bendruomenė suvokia, kad kova su skurdu iš esmės yra kova už taiką. Kardinolas kritikavo bandymus išnaudoti šią programą platinant ir primetant egoistinę gyvenseną ir demografinę politiką, kuria siekiama sumažinti vargšų. Šias pastangas jis pavadino piktavališkomis ir trumparegėmis.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

vysk. Gintaras Grušas
kun. Lionginas Virbalas SJ

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Rimantas Kaunietis
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 770 egz.

ISSN 1392-6098

© 2010, „Bažnyčios žinios“